

YAPAY ZEKÂNIN DEMOKRASİYE YÖNELİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Mustafa DEMİRÇİ¹

Öz

Günümüz demokrasiler çok partili bir hayat, fikir hürriyeti, basın özgürlüğü, seçme ve seçilme hakkı, propaganda hakkı gibi hukuki güvenceleri gereksindirmektedir. Aynı zamanda azınlık hakları, grup aidiyetlerine saygı, katılım, yönetim, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi yeni standartlar aramaktadır. Tüm bu standartlar yapay zekâ ile yeniden tartışılmaktadır. Yapay zekâ ekseninde demokratik ilke ve kurumların nasıl etkilenebileceğini bulmak amacıyla yapılan bu çalışma, nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Bu kapsamda literatür taraması, yerli/ yabancı gazetelerdeki ve sosyal medyadaki haberler çerçevesinde üçlü döngü ile çalışmanın verileri toplanmıştır. Çalışmanın sonucunda yapay zekânın demokrasiye olumlu ve olumsuz etkisinin nasıl olduğu teorik bir yapıyla açıklanmıştır. Bu bağlamda yapay zekânın demokrasiye olumlu etkileri arasında görünür ve şeffaflığın artması, yönetimin kolaylaşması vb. etkiler yer alırken; olumsuz etkileri arasında kişisel ve özel alanı deşifre etmesi, bilginin manipüle edilmesi gibi etkiler yer almaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, günümüz teknolojisi yapay zekâyla demokratik sistemlerin şekillenmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Demokrasi, Demokrasinin Unsurları, Seçim, Katılım
JEL Sınıflandırması: Z19, H83, D73

EXAMINING THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON DEMOCRACY

Abstract

Today's democracies seek new standards such as freedom of opinion, the right to vote, minority rights, participation, transparency and accountability. All these standards are being discussed again with artificial intelligence. This study, which aims to find out how democratic principles and institutions can be affected in the axis of artificial intelligence, was conducted with a qualitative research method. In this context, the data of the study were collected through a triple cycle within the framework of literature review, news in local/foreign newspapers and social media. As a result of the study, the positive and negative effects of artificial intelligence on democracy were explained with a theoretical structure. In this context, while the positive effects of artificial intelligence on democracy include increasing visibility and transparency, facilitating governance, etc., its negative effects include deciphering the personal and private sphere and manipulating information. In line with the findings obtained from the study, suggestions were made for shaping democratic systems with today's technology artificial intelligence.

Keywords: Artificial Intelligence, Democracy, Election, Voter
JEL Classification: Z19, H83, D73

¹ Dr. Öğr. Üyesi., Artvin Çoruh Üniversitesi, Yusufeli Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, e-posta: mustafademirci@artvin.edu.tr, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7341-3696>

1. GİRİŞ

Demokrasi eski çağlardan günümüze sürekli tartışma konusu olan bir kavramdır. Antik Yunan'da örneklerini gördüğümüz demokrasi yönetimi günümüz devletlerin neredeyse tümünde bir yönetim biçimi olarak kabul edilmektedir. Bununla birlikte demokratik standartlar bakımından bu ülkeler arasında ciddi farklar bulunmaktadır. Bir sistemin kendisini demokrasi ile tanımlaması demokratiklik endeksini yukarılara taşımamaktadır. Demokrasi sistemleri sahip olduğu ilke ve kurumlarla anlam kazanmaktadır. Bu ilke ve kurumlar Antik Yunan'dan günümüze sürekli tartışılmaktadır. Antik Yunanda demokrasilerden beklenen ile günümüz devletlerinde demokrasilerden beklenen farklılık kazanmıştır. Bugün devletin taşınması gereken demokratik standartlar farklılık göstermektedir. Her şeyden önce günümüz devletlerinde demokrasiler temsili sisteme dayanmaktadır. Temsili sistem ise çok partili bir hayatı gerekli kılmaktadır. Partilerin varlığı ise rekabete dayalı seçim mekanizmalarına ihtiyaç doğurmaktadır. Tüm bu süreçler fikir hürriyeti, basın özgürlüğü, seçme ve seçilme hakkı, propaganda hakkı gibi hukuki güvenceleri gereksindirmektedir. Aynı zamanda günümüz demokrasileri seçim süreçlerinin ötesine geçerek azınlık hakları, grup aidiyetlerine saygı, katılım, yönetişim, şeffaflık, hesap verebilirlik gibi yeni standartlar aramaktadır. Tüm bu standartlar yapay zekâ ile yeniden tartışılmaktadır. Yapay zekâ teknolojisinin sahip olduğu özellikler demokrasinin pek çok kurum ve yapısını olumlu ya da olumsuz yönden etkileme ihtimali vardır. Bilgi akışlarını kontrol etmek, bireylerin davranış ve ilgi alanlarını ölçmek, bilgiyi manipüle edebilmek, insanları kamera vb. uygulamalarla kodlayabilmek gibi pek çok özelliği içerisinde barındırmaktadır. Ayrıca insan benzeri uygulamalar olması nedeni ile pek çok kamusal hizmetin sunumunda insanın yerini alabilme yeteneğine sahip olabilecektir. Bu bağlamda yapay zekâ teknolojisinin demokratik kurum ve işleyişe etki etmesi kaçınılmazdır. Alan yazındaki çalışmalardan yapay zekânın demokrasiyi tehdit unsuru haline geldiği anlaşılmaktadır (Kaplan, 2020; Nie, 2024a). Ancak yapay zekânın her şeyde olduğu gibi demokrasi açısından da olumlu ve olumsuz yönleri olabilmektedir. Bu nedenle yapay zekânın demokrasiyi etkilemesi tüm yönleriyle ele alınmalıdır. Dolayısıyla bu araştırmanın odak noktası, yapay zekânın demokrasiyi nasıl etkilediğini bütüncül açıklanmasıdır. Bu çalışmada yapay zekânın demokrasiyi etkileyen unsurları tüm yönleriyle ele alınacaktır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Demokrasi Kavramı ve İçeriği

Demokrasi kavramının en bilindik tanımı Abraham Lincoln'un ifade ettiği halkın halk tarafından halk için yönetimi tanımıdır (Lijphart, 2014: 15). Bu tanımda üç tane önemli vurgu bulunmaktadır. İlk olarak halk kavramı ile iktidarın ve nüfusun eşit dağılımına ve böylece siyasal eşitliğe vurgu yapılmaktadır. İkinci olarak halk tarafından yönetim ifadesi ile halka özgü yönetim vurgulanmaktadır. Son olarak halk için yönetim ile kamusal çıkarı vurgu yapılmaktadır (Heywood, 2015: 171). Nitekim halkın iradesi kavramı ile ortak iyilik kavramı birlikte kullanılmaktadır (Schumpeter, 1994: 50). Kavramın kökenine bakıldığında da halk kavramının belirleyiciliği görülmektedir. Demokrasi kavramı Yunan dilinde demos ve kratos kelimelerinin birleşimine dayanmaktadır. Demos, belirli bir kentte yaşayan vatandaşları ifade etmektedir. Ancak bu vatandaşlar kimi sıradan insanları, kimi alt tabakayı ya da farklı kesimleri ifade etmek için çok çeşitli anlamlarda kullanılmıştır. Kratos ise güç ve egemenlik anlamlarına gelmektedir (Arblaster, 1999: 27). Demokrasi kavramı ile genellikle halk egemenliği, çoğunluğun egemenliği, halk meclisinin egemenliği ifade edilmiştir (Schmidt, 2002: 13).

Egemenliğin kaynağı halk olmakla birlikte halkın egemenliği kullanış biçimi değişebilmektedir. Örneğin halk, egemenlik hak ve yetkisini bizzat kullanabilir. Bu durumda doğrudan demokrasilerden bahsedilir. Ancak günümüz devletlerinde doğrudan demokrasilerin uygulanabilirliği imkânsız

görülmektedir. Bu nedenle yarı doğrudan demokrasiler ile temsili demokrasiler ortaya çıkmıştır. Demokrasinin bu iki türünde de halkın temsilcileri vasıtası ile egemenliklerini kullanmaları söz konusudur. Ancak yarı doğrudan demokraside halk temsilcilerini seçmekle kalmaz, bazı durumlarda referandum, halkın vetosu ve halkın kanun teklifi gibi araçlarla temsilcilerin faaliyetlerine doğrudan katılır (Yıldız, 2013: 67). Günümüzde demokrasiler daha çok ulus-devletle özdeşleştirilmektedir (Habermas, 2012: 43). Ulus-devletler dahil günümüz devletleri ise demokrasi kavramının ortaya çıktığı Antik Yunan şehir devletlerinden oldukça farklıdır. Siyasal birimde yaşanan değişim doğrudan demokrasilerin yerine temsili demokrasilerin varlığını mümkün kılmıştır (Yayla, 2015: 147). Bununla birlikte günümüz temsili demokrasilerde halkın siyasal süreçlerle etkileşimi oranında demokratikleştikleri kabul görmektedir. Günümüzde demokratik yönetim biçimlerinde halkın katılımına ilişkin süreçlerin sağlanması gerektiği üzerine fikir birliğinin olduğu söylenebilir. Kendilerine ait çıkar ve menfaatleri bulunan özgür ve eşit olan vatandaşların siyasal kararlara katılımı gerekli görülmektedir (Kanatlı, 2014: 120). Kimi düşünür demokrasiyi bir seçim süreci olarak görme eğilimindedir. Buna göre demokrasi yarışmacı bir yolla iktidarın belirlendiği bir seçim süreci olmaktan ibarettir (Schumpeter, 1994: 269). Seçim, temsili demokrasilerin vazgeçilmez unsurudur. Bir temsili demokrasiden bahsedilebilmesi için seçimle belirlenmiş memurların; özgür, adil ve sık sık yapılan seçimlerin ve doğal olarak rekabet içeren birden çok partinin olması zorunlu görülmektedir (Dahl, 1998: 85). Ayrıca demokrasiler için serbest seçimlerle belirlenen; yasama, vergilendirme ve hükümeti denetleme yetkisine sahip bir temsili meclisin bulunması zorunlu olmalıdır (Beetham, 2006: 52). Bu durumda demokrasiler için siyasal partilerin ve seçim süreçlerinin önemli yeri bulunmaktadır. Ancak demokrasiler günümüzde seçim süreçlerinden ve siyasi partilerden ibaret görülmemektedir. Birçok yeni yaklaşım demokratik sistemlerde siyasal kararların alınma sürecine halkın aktif katılımını gerekli görmektedir. Müzakereci demokrasi yaklaşımı katılım yollarının halka açık olmadığı demokratik sistemlerin kriz yaşayacağını iddia etmektedir (Habermas, 1999: 143). Bu nedenle vatandaşların katılımını desteklemeyen demokrasiler demokrasinin temel kurumlarından birisinde eksik kalmış görülmektedir (Dahl, 1998: 85).

Demokrasi ortak kararlara eşit katılımı ifade etmektedir (Beetham, 2006: 2-3). Katılım alternatifler arasında bir tercihte bulunmayı gerektirir. Karar verme sürecini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Zevkler, deneyimler, alışkanlıklar, ihtiyaçlar, çevre vs. bunlardan bazılarıdır. Karar verme sürecinde bilginin de önemli yeri bulunmaktadır. Birçok durumda kararlar mevcut bilgiler doğrultusunda alınır. Bu anlamda bilgi güvenliği, bilgi edinme yolları, müzakere ve tartışma imkanları gibi süreçlerin önemi artmaktadır. Bu nedenle siyasal kararların alındığı demokratik sistemlerde de ifade özgürlüğü ve alternatif bilgilenme kaynaklarının varlığı zorunlu kabul edilmektedir (Dahl, 1998: 85). Aynı zamanda demokrasi ortak kararlara eşit katılımı ifade eder. Beetham bunun halk denetimi ve siyasal eşitlik ilkesi ile mümkün olacağını savunmaktadır. Demokrasinin bu iki ilkesi ise eşit insan onuru düşüncesi ile insanın kendi kaderini belirleme kapasitesine (bireyin otonomisine) duyulan inanca dayanmaktadır (Beetham, 2006: 9-10). İnsan otonomisinin sağlıklı gerçekleşmesi fikir hürriyetinin, alternatif bilgilenme kaynaklarının, şeffaflığın ve hesap verebilirliğin temini ile mümkün olabilir. Bu bağlamda bilgi edinme ve şeffaflık ilkesi demokrasinin ön koşulları arasında değerlendirilmektedir (Demirkıran vd. 2011: 19) Nitekim gelişmiş demokrasilerde hesap verebilirlik kamu yönetiminin önemli işlevlerinden birisi olarak kabul edilmektedir (Tutar ve Altınöz, 2017: 225). Hesap verebilirlik sorumluluk ilkesinin bir gereğidir (Eryılmaz ve Birickoğlu, 2011: 23). Hesap verebilirliğin işletilmesinin demokratik standartları yükselteceği varsayılır (Weber, 1999: 451). Hesap vermekle yükümlü olmayan kurumlara güven beslenemez (Paine, 2017: 84, 92). Yine katılımcı bir demokrasi için yönetim ilkesinin varlığı aranmaktadır. Kamu yönetiminde karardan etkilenen tüm aktörleri karar verme sürecine dahil eden yönetim, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla vatandaşın neredeyse her alanda demokratik

karar alma süreçlerine katılımına imkân veren bir ortamı sunmaktadır (Güler ve Şahnagil, 2017: 16). Bu anlamda yapay zekânın tüm bu süreçleri nasıl etkileyeceği merak konusudur. Diğer yandan demokrasi yalnızca siyasal kararların alınmasına ilişkin bir süreci ifade etmemektedir. Bir demokrasinin aynı zamanda temel hak ve hürriyetleri, azınlık haklarını anayasa ile güvence altına alması (Sartori, 2009: 17), grup aidiyetlerinin ve azınlık grupların kimliklerinin kabul etmesi gerektirdiği (Mouffe, 2011: 28) savunulmaktadır. Bu bağlamda düşünürden düşünöre değişmekle birlikte demokratik sistemlerin taşınması gereken belli başlı unsurları (araçları, bileşenleri) olması gerekmektedir. Bu çalışma yapay zekânın liberal demokrasi ile olan ilişkisine odaklandığından daha çok liberal demokrasinin unsurlarına odaklanmaktadır. Liberal demokrasi ise hukukun üstünlüğü, ifade özgürlüğü, siyasal katılım, azınlık hakları ve adil seçimler gibi temel ilkeleri içeren bir yönetim modelini ifade eder (Dahl, 1971; Levitsky ve Ziblatt, 2018).

Günümüz devletleri temsili demokrasiyi esas almaktadır. Bir temsili demokrasinin taşınması gereken araçlar arasında temsili demokrasinin zorunlu bir gereği olarak temsilci olmaya aday bireylerin bulunması gerekir. Bu adaylar kimi bağımsız kimi bir örgüt halinde (siyasi partiler aracılığı ile) faaliyetlerini yürütmek durumundadır. İktidar olmaya ya da halkı siyasal kararların alınmasında temsil etmeye aday olan birey ya da grupların halk tarafından belirlenmesi için seçim süreçlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu durum beraberinde bir takım temel hak ve yükümlükleri zorunlu kılmaktadır. Adayların seçmene hitap edebilmesi ve seçmenle etkileşime geçebilmesi için fikir hürriyeti, basın hürriyeti, seçme ve seçilme hürriyeti gibi belli başlı haklara sahip olması gerekmektedir. Aynı şekilde seçmenlerin adaylar arasında tercihte bulunabilmesi için adayları tanımalarına imkân veren iletişim, haberleşme, bilgi ve bilgi etkileşimi gibi araçlara alternatifleri olacak şekilde sahip olması gerekmektedir. Bireylerin etkileşimleri, edindikleri bilgilerin ve tercih ettikleri temsilcilerin seçim sonuçlarına doğru yansması (seçmen iradesinin doğru yansması) için özgür, adil ve güvenilir bir seçim süreci gereklidir. Bununla birlikte seçilen temsilcilerin yürüttükleri faaliyetlerin seçmenler tarafından kabul görüp görmediğinin anlaşılması (halk denetiminin mümkün olması vb.) için ve alternatif tercihlerin söz konusu olabilmesi için seçimlerin belirli ve makul aralıklarla tekrarlanması gerekir. Halk denetiminin yapılabilmesi ve seçilmişlerin doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için aynı zamanda yönetimde şeffaflık, bilgi edinme hakkı gibi yönetsel ilkelerin kabul edilmesi gerekmektedir. Yine hesap verebilirliğin ve sorunluluğun söz konusu olabilmesi için etkin siyasal makamların (temsilcilerin) olması gerekir. Ayrıca daha katılımcı ya da müzakereci bir demokrasi temel alınması durumunda yönetim gibi yönetsel ilkelerle karar alma süreçlerinin yapılandırılması gerekmektedir. Nihayetinde tüm bu süreçlerin sağlıklı ve istikrarlı işleyebilmesi için hukuk güvenliğinin, hesap verebilirliğin ve sorumluluk ilkesinin sağlıklı bir şekilde işlemesi gerekmektedir. Sağlıklı bir demokrasi için tüm bu unsurların mevcudiyeti aranmaktadır. Yapay zekânın pek çok alanda kullanım bulması demokrasilerin bu unsurlarını nasıl etkileyeceği merak konusu olmuştur.

2.2. Yapay Zekâ ve Demokrasi

1950'li yıllarda gündeme gelen yapay zekâ (Artificial Intelligence) (AI) insan zekâsına benzer becerilere sahip uygulamaları ifade etmektedir (Öztemel, 2020: 101). Yapay zekâ, hesaplama gücüyle desteklenen ve otomatikleştirilmiş ve giderek daha özerk hale gelen karar alma ve eylemleri geliştirmek için makine öğrenimi gibi alanlardaki yöntemlere dayanan bir dizi genel amaçlı ve çeşitli teknolojileri ifade eden bir şemsiye terimdir (Schippers, 2020: 33). Bu nedenle yapay zekâ ile ilgili alan yazında geçen kavram, "yapay zekâ teknolojileri" olarak da bilinmektedir (Demir, 2024; Tiftik, 2021; Yıldız, 2022). AI teknolojileri, akıllı davranışla ilgili süreçleri içermektedir. Akıllı davranış ise karmaşık ortamlarda algılamayı, akıl yürütmeyi, öğrenmeyi, iletişim kurmayı ve hareket etmeyi içerir. AI'nın uzun vadeli hedeflerinden biri, bu şeyleri insanların yaptığı kadar, hatta muhtemelen daha iyi yapabilen

makinelere geliştirilmesidir. AI'nin bir başka amacı da ister makinelerde ister insanlarda veya diğer hayvanlarda olsun, bu tür davranışları anlamaktır (Nilsson, 1998: 1-2). AI, algoritmaların kullanımı sayesinde devasa veri kümeleri oluşturma ve analiz etme becerilerine sahiptir. Cep telefonlarından robot elektrikli süpürgelere ve akıllı çamaşır makinelerinden güvenlik kameralarına ve otonom silah sistemlerine kadar çok çeşitli donanım sistemlerine rehberlik etmek ve insanlar ve insan davranışları hakkında çıkarımlar yapmak bu beceriler arasındadır (Schippers, 2020: 33).

AI günümüz dünyasında en önemli gelişmelerden birisi olarak görülmektedir. Bu tür teknolojik gelişimin toplumsal ve siyasal hayata olan etkisi merak edilmektedir. Nitekim Schumpeter (2023: 300) teknolojik değişimlerle demokratikleşme arasında bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Yang ve Roberts (2023: 141), AI'nin siyasi etkileri üzerine bilimsel araştırmaların gerekliliğine değinmektedir. Nitekim Davidson (2023: 132), merkezi bir denetim dışı gelişen bir AI'nın insan kontrolünden çıkabileceğini ve insanlık için tehditler yaratabileceğini savunmaktadır.

AI pek çok alandan olduğu gibi siyasal alanda da etkisini göstermektedir. Seçim süreçlerinden kamu politikalarının belirlenmesi gibi siyasal karar alma süreçlerinde AI uygulamalarının kullanımı giderek artmaktadır. Bununla birlikte Bostrom (2014) kahinler (Oracles) olarak nitelediği bu teknolojilerin olumlu katkıları kadar riskler de barındırdığını ifade etmektedir. Jungherr (2023b) çalışmasında AI'nin özyönetim koşulları ve insanların onu kullanma fırsatları, eşitlik, seçim kurumu ve demokratik ve otokratik hükümet sistemleri arasındaki rekabet üzerindeki etkileri de dahil olmak üzere demokrasinin farklı yönlerini etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. ABD'de The White House (2022) tarafından yapılan araştırmada AI vb. uygulamaların olumlu ve olumsuz yönlerini ortaya koyarak "Blueprint for an AI Bill of Rights" adlı metni raporlamıştır. Tarımdan, iklim tahminlerine kadar pek çok alanda önemli katkıları olan AI temelli teknolojilerin kontrolsüz kullanımı durumunda insanların kazanımlarına ve mahremiyetlerine zarar vereceği ya da bireylerin bilgi ve rızaları olmadan faaliyetlerinin izlenebileceği belirtmektedir. Ovadya (2023:162), AI ilerlemelerinin demokrasinin dayandığı varsayımları parçaladığına değinmektedir. Örneğin Nie (2024b: 378), makalesinde AI destekli sistemlerin epistemik ajansı azalttığını, güvensizlik doğurduğunu ve demokrasinin prosedürel yönlerini baltalayarak demokrasiyi tehdit ettiğini vurgulamaktadır. Buna karşın Kreps ve Kriner (2023), dijital teknolojilerin ve AI'nin demokratik katılımı artırabileceğini vurgularken, Innerarity (2024), bilgi erişilebilirliği, ifade özgürlüğü, yönetenlerin takip edilebilirliği ve yeni kolektif karar verme biçimlerinin gelişmesi gibi potansiyellerle AI'nin demokratik sistemler için yeni kazanımlar sunabileceğini vurgulamaktadır. European Commission'un "Ethics Guidelines For Trustworthy AI" adlı raporunda AI sistemlerinin pek çok alanda olumlu etkilere sahip olduğu kabul edilmektedir. Bununla birlikte yapay zekâ hem dönüştürücü hem de yıkıcı özelliklere de sahip olduğu söylenmektedir. İnsan etkinliği/otonomisi ve denetimi, teknik sağlamlık ve güvenlik, gizlilik ve veri yönetimi, şeffaflık, çeşitlilik, ayrımcılık yapılmaması ve adalet, toplumsal ve çevresel refah, hesap verebilirlik gibi ilkeler güvenli AI için koşul olarak ileri sürülmektedir (AI HLEG, 2019: 8, 35).

Yapay zekâ, özel ve toplumsal alanın birçok yerinde varlık göstermektedir. Dijital iletişim ortamlarının algoritmik olarak şekillenmesi ve buna bağlı olarak siyasal söylemin yapılandırılmasında önemli rollere sahiptir. Yapay zekâ odaklı hedefleme, kişisel verilerin yaygın bir şekilde toplanmasını ve istismar edilmesini teşvik etmekte ve dezenformasyonun yayılması yoluyla bireysel kullanıcıların manipüle edilmesi riskini artırmaktadır. Hedefleme, ayrımcılığın yanı sıra, örneğin yaşlı çalışanları, kadınları veya etnik azınlıkları dışlayan hedefli iş ve konut reklamlarına izin vererek kullanıcıların bilgi veya fırsatlardan dışlanmasına da neden olabilir. Örneğin, bireylerin siyasal mesajlarda eşitlik ve çeşitliliğe maruz kalması yerine, sosyal medya platformları aracılığıyla mikro hedeflemenin yaygınlaştırılması, çoğulcu siyasal söyleme uygun olmayan, seçilmiş bir dünya görüşü yaratmaktadır

(Kaye, 2018: 9). Yapay zekâ insan zihninin şekillendirilebilme becerisine sahiptir. Ancak gayri resmi işleyen bir mültimedya ortamında temsil gücü ile iletişim gücü arasında bir eşitsizlik ve dengesizlik (Castells, 2009: 296) durumu yaratabilir. Yapay zekâ kolektif karar alma süreçlerinin nasıl geliştiğini ve insan katılımcılarının nasıl gerçekleştiğini belirleyebilir. Yapay zekâ sahip olduğu bu tür beceriler demokrasiler için riskler doğurmaktadır (Risse, 2023a: 86). Nitekim yapay zekâ demokratik sürece müdahale etmek ve nüfusları kontrol etmek ve gözetlemek (Schippers, 2020: 33) gibi becerilere sahip olduğu düşünülmektedir.

Yirmi birinci yüzyılın başlarında, küresel olarak birbirine bağımlı bir dünyada, demokrasi genellikle, yargı denetimi altında belirli zaman aralıklarında gerçekleştirilen nispeten özgür seçimlerde rekabetçi adaylar arasında seçim yapan vatandaşların iradesinden kaynaklanan yönetim biçimi olarak anlaşılmaktadır (Castells, 2009: 296). Siyasal eşitlik, halk denetimi, insan otonomisi ve halk onuru gibi değerlere dayanan temsili demokrasilerin (Beetham, 2006: 9) denetimsiz yapay zekâ teknolojisinin olumsuz etkilerine açık hale geldiği söylenebilir. Castells (2009: 296) bu durumu ideal temsili demokrasi tipinden uzaklaştığı düşüncesiyle özetlemektedir. Günümüz devletlerinde bir demokrasiden bahsedilebilmesi için bazı prosedürel şartların arandığı görülmektedir. Özgür, adil ve sık sık yapılan seçimler, alternatif bilgilendirme kaynakları, ifade özgürlüğü, kurumsal özerklik, halk katılımı (Dahl, 1998: 85), azınlık haklarının anayasa ile korunması (Sartori, 1987: 133, 183), sosyal ve kültürel katılım haklarının sağlanması (Habermas, 1996: 143), kolektif duygular ve grup kimliği gibi özdeşleşmeleri ve grup bağlarının dışlanmadığı (Mouffe, 2011: 28) kamusal tartışma ve müzakere imkanlarının genişletildiği (Habermas, 1996: 305) demokrasiler esas alınmaya başlamıştır. Tüm bu prosedürel ilkeler demokrasilerin insan hakları ve hukukun üstünlüğü ilkeleriyle uyumlu olması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Modern toplumlarda ise giderek yaygınlaşacağı öngörülebilir Yapay zekânın, birbirinden ayrı düşünülemeyen insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasi üçlüsünün zayıflatabilmesi riskine karşı sürdürülmesi ve güçlendirilmesini destekleyecek şekilde şekillendirilmesi gerektiği düşünülmektedir (Nemitz, 2018: 1-2). Bu nedenle yapay zekâ demokrasi bağlamında önemini artırmaktadır. Literatürde yapay zekânın demokrasiyi nasıl etkilediğini ya da etkileyeceğini açıklayan teorik çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışma literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Yapay zekâ ve demokrasi ile ilgili literatür incelendiğinde, yapay zekânın demokrasiyi tehdit ettiğine yönelik çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir (Baecker vd.,2023; Duberry, 2022; Mannheim, 2019; Nie, 2024a). Diğer yandan yapay zekânın demokrasiyi nasıl etkilediğini teorik olarak açıklayan çalışmaların eksikliği görülmektedir. Örneğin Jungherr (2023a), demokrasinin yapay zekâdan nasıl etkilediğini açıklamıştır ancak çalışmasında yapay zekânın muhtemel riskli yönlerini daha çok ele almıştır. Dolayısıyla günümüzden daha ileriki zamanlara kadar yaşamla iç içe olan yapay zekânın, demokrasiye etkisinin olumlu ve olumsuz tüm yönleriyle ele alınması gerekmektedir. Bu durum, demokrasi bileşenlerinin yapay zekânın nasıl etkilendiğinin teorik yapıyla açıklanmasına ihtiyaç duyurmaktadır. Yapay zekâ bağlamında demokrasiye ilişkin göstergelerin bilinmesinin, ileri demokrasi anlayışlarının yorumlanmasına fikir vereceği düşünülmektedir. Çünkü yapay zekâ, günümüzde ve sonrasında sürekli karşımıza çıkacaktır. Diğer yandan demokrasinin bir yönetim sistemi olarak varacağı düşünülmektedir. Araştırma sonucunda, demokrasinin yapay zekâdan nasıl etkilendiğini ortaya çıkaran teorik bir yapı ortaya çıkması planlanmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın yapay zekânın oluşturabileceği sakıncalara yönelik hukuksal ve kurumsal düzenlemelerin planlamasında yardımcı olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla yapay zekânın demokrasi ekseninde ele alınması açısından bu araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın teorik temeli, yapay zekânın şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım, güvenlik, manipülasyon, seçim hileleri, bilgi alışverişi,

siyasal eşitlik ve azınlık hakları gibi demokratik süreçleri nasıl etkilediğini analiz etmeye dayanmaktadır. Bu bağlamda, çalışma şu temel iki soru etrafında şekillenmektedir:

1. Yapay zekâ, demokratik süreçleri nasıl olumlu yönde güçlendirebilir?
2. Yapay zekâ, demokratik sistemleri nasıl zayıflatabilir veya tehdit edebilir?

3. YÖNTEM

Yapay zekâ bağlamında demokrasi kavramına ilişkin teorik yapıyı ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu araştırmanın yöntemi doküman incelemesi olarak belirlenmiştir. Doküman incelemesi, yazılı materyallerin, belgelerin ve kayıtların analiz edilmesi sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Doküman incelemesi, yazılı kaynakların sistematik olarak analiz edilmesine dayanan bir araştırma yöntemidir (Bowen, 2009). Bu yöntemde, akademik çalışmalar, resmi raporlar, gazete haberleri ve diğer yazılı belgeler incelenerek araştırma sorularına yanıt bulunmaya çalışılır. Özellikle nitel araştırmalarda kullanılan bu yöntem, yazılı verilerin anlamlandırılması ve yorumlanmasına olanak tanır (Merriam, 2002).

Bowen (2009), doküman inceleme sürecinin üç temel aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. İlk aşama, araştırma konusu ile ilgili belgelerin belirlenmesini içerir. Bu süreçte, kaynakların güvenilirlik ve geçerliliği titizlikle değerlendirilerek uygun materyaller seçilir (Yin, 2018). İkinci aşama, verilerin analiz edilmesi ve kodlanmasını kapsamaktadır. Belirlenen belgelerden elde edilen bilgiler, önceden belirlenen temalar doğrultusunda kategorize edilerek organize edilir (Merriam, 2002). Son aşamada ise elde edilen bulgular teorik çerçeve ve araştırma soruları bağlamında yorumlanarak anlamlandırılır (Bowen, 2009). Doküman inceleme yöntemi, veri çeşitliliğine imkân verdiği için araştırmanın güvenilirliğini artırmaya katkı sunar (Yin, 2018).

Dolayısıyla bu çalışmada öncelikle yapay zekâ ve demokrasi ile ilgili alan yazın incelenmiştir. Daha sonra, yapay zekâ teknolojileri ve demokrasi/ demokratik sistem ile ilgili son 1 ya da 2 yıldaki haber başlıklarına ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle rasgele seçilen üç yerli ve üç yabancı, gazetede başlıklar genel olarak incelenmiştir (Cumhuriyet, 2024; Sözcü, 2024; Sabah, 2024; Wheeler, 2024; The Economist, 2023a; The Economist, 2023b). Bunlara ek olarak üç tane daha (NPR, 2024; ABC News, 2024; Chow, 2024) gazete başlıklarına bakılarak çeşitlilik artırılmaya çalışılmıştır. Daha sonra gazetelerde yer alan haberlerin sosyal medyadaki yansımaları takip edilmiştir. Çünkü yapay zekâ teknolojileri ve demokrasi ile ilgili ön plana çıkan haberler, araştırma kapsamında ele alınmıştır. Bu bağlamda derinlemesine analiz yapmak için gazetelerde sürekli tekrar eden haberlere odaklanılmıştır. Örneğin yerli gazetelerde yapay zekânın hastalıkların teşhisinden siber saldırılara kadar geniş bir alanda kullanımına değinilmiştir (Cumhuriyet, 2024). Yine yerli gazetelerde yapay zekânın tehlikeleri, kamu sınavlarında yapay zekâ ile yapılan usulsüzlükler, özel bilgilerin kötü amaçla kullanımına, deepfake ve güvenlik risklerine odaklanıldığı (Cumhuriyet, 2024; Sözcü, 2024; Sabah, 2024) görülmektedir. Farklı ülkelerin haber kaynaklarına bakıldığında yapay zekânın seçimlerde aday olacak politik adayları belirlediğine, seçim süreçlerinde manipülasyon yapma becerilerine ve deepfake'lere odaklanıldığı görülmektedir (Wheeler, 2024; The Economist, 2023a; The Economist, 2023b). Politikacıların sahte görüntü ve seslendirmelerle taklit edilebilmesi seçmen kitlesinde kafa karışıklığına ve güvensizliğe yol açtığı belirtilmektedir (Wheeler, 2024). Yapay zekâ temalı farklı ülkelerde yapılan gazete başlıklarında en yaygın görülen haber ise 2024 yılı ABD Başkanlık seçiminde yapay zekânın muhtemel etkileri ve tehditleri üzerine durulduğu görülmektedir (The Economist, 2023a; NPR, 2024; ABC News, 2024; Chow, 2024). Bununla birlikte yapay zekânın yarattığı risk, korku ve endişelerin yanı sıra iklim modellerinin geliştirilmesinde (The Economist, 2024), insanların yapmış olduğu mesleklerin birçoğunu yapay zekânın üstleneceğine yönelik haberlere de yer verilmiştir (Sözcü, 2024). Yapay zekâ hakkında

yapılan haberlere bakıldığında yabancı gazetelerde daha çok seçimlere yönelik riskler ön plana çıkarken; yerli gazetelerde güvenlik, hile ve dolandırıcılık konuları üzerinde durulmaktadır. Daha sonra bu haberlere sosyal medyada yer verilmesiyle, haberlerin ön plana çıkma durumu teyit edilmiştir. Son olarak yine yapay zekâ ve demokrasi ile ilgili alan yazın incelenerek yapay zekâ bağlamında demokrasi kavramına ilişkin teorik yapı ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın bulguları, gazetelerdeki haberler, sosyal medyadaki haberler ve alan yazın destekli olarak sunulmuştur. Araştırmanın yürütülme süreci Şekil 1’de sunulmuştur.

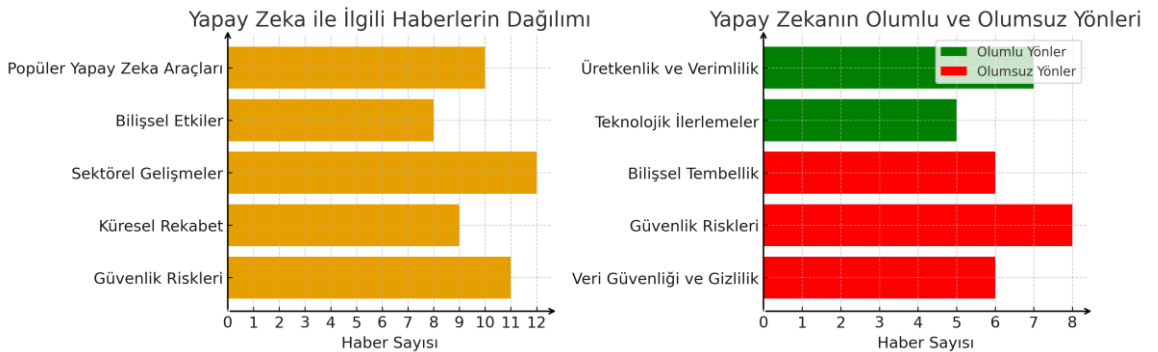
Şekil 1. Araştırmanın Yürütülme Süreci

4. BULGULAR

4.1. Gazete ve Sosyal Medya Uygulamalarında Yapay Zekâ ve Demokrasi

Yapay zekâya ilişkin sosyal medya ve gazete kaynakları üzerinden yapılan yapay zekâ temelli haberler Türkiye’deki ve Türkiye dışındaki kaynaklara göre farklılaşmaktadır. Türkiye’de Cumhuriyet Gazetesi, Sözcü Gazetesi ve Sabah Gazetesi analiz edilmiştir.

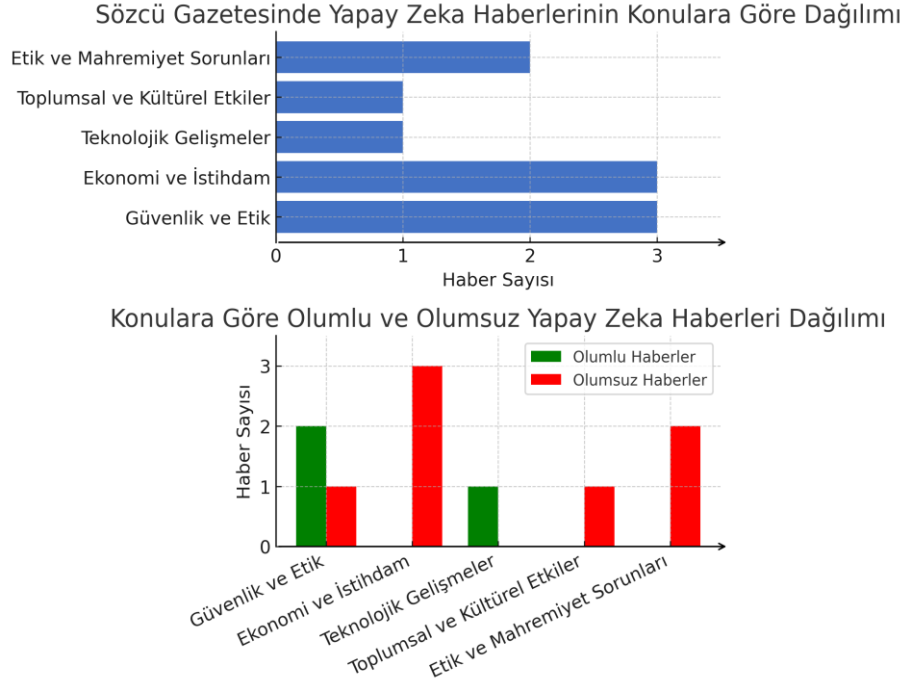
Cumhuriyet Gazetesi’nin 2024 ve 2025 yılları arasında yapay zekâya ilişkin haberler çeşitlilik göstermektedir. Konular arasında sektörel gelişmeler, güvenlik riskleri, popüler yapay zekâ araçları, küresel riskler ve bilişsel etkiler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Yapay zekânın performansına ilişkin olumlu haberlerin yoğunluk kazandığı buna karşın veri güvenliği ve gizlilik konularında olumsuz etkileri üzerinde daha çok durulduğu görülmektedir (Cumhuriyet, 2024). Şekil 2’de Cumhuriyet Gazetesi’nin yapay zekâya ilişkin haberlerinin analizi sunulmuştur.

Şekil 2. Cumhuriyet Gazetesi’nde Yapay Zekâ Temalı Haberlerin Analizi

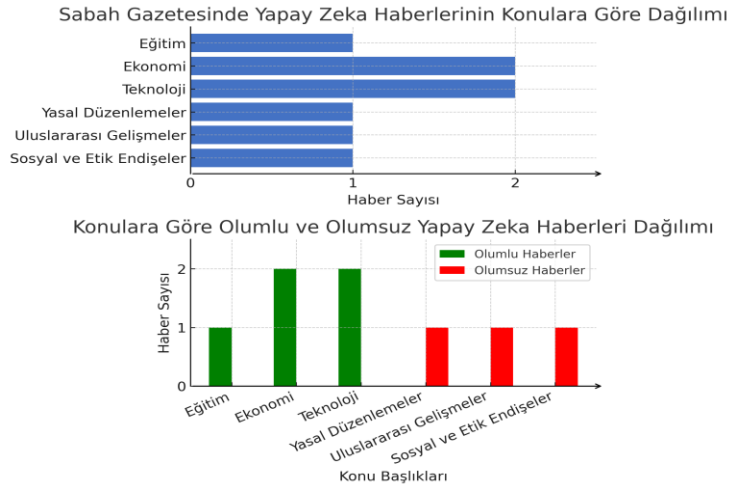
Sözcü Gazetesi’nde yapay zekâ hakkında yapılan haberlerin ekonomi ve istihdam, güvenlik, etik, mahremiyet gibi konularda yoğunlaştığı görülmektedir. Yapay zekânın bireyleri taklit becerisi,

çeşitli hilelere ilişkin becerileri, istihdama yönelik olumsuz etkileri, etik ve mahremiyet riskleri konularında yapay zekânın olumsuz yönlerine ağırlık verildiği görülmektedir. Yapay zekâyâ ilişkin uyarılar arasında 2025 yılında dünyada gerçekleştirilecek olan seçimlerde yapay zekâ kaynaklı yanlış bilgilendirme ve dezenformasyon riskleri de bulunmaktadır (Sözcü, 2024). Şekil 3’de Sözcü Gazetesi’nde yapay zekâ temalı haberlerin konulara göre dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 3. Sözcü Gazetesi’nde Yapay Zekâ Temalı Haberler

Sabah Gazetesi’nde yapay zekâ temalı haberler daha çok ekonomi ve teknoloji konularında yoğunlaşmaktadır. Ekonomi ve teknoloji daha çok olumlu haberlerde yer alırken, yasal düzenlemeler, uluslararası gelişmeler ve etik endişeler daha çok olumsuz olarak ele alınmıştır. Yasal düzenlemeler konusunda etik değerlerin ihlaline ilişkin hukuki boşluklar ağırlık kazanmaktadır. Bununla birlikte yapay zekânın demokrasiye ve seçim süreçlerine ilişkin etkileri üzerine durulmadığı görülmektedir (Sabah, 2024). Şekilde 4’de Sabah Gazetesi’nde yapay zekâ temalı haberlerin konulara göre dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 4. Sabah Gazetesi’nde Yapay Zekâ Temalı Haberler

Türkiye’de incelenen gazeteler genel olarak yapay zekânın performansına ve farklı alanlarda teknolojik getirilerine odaklandığı görülmektedir. Bununla birlikte yapay zekânın etik, güvenlik ve mahremiyet konularında taşıdığı riskler üzerinde de durulduğu görülmektedir.

Yapay zekâ temalı haberlerin yabancı gazetelerde nasıl ele alındığına ilişkin toplanan bulgular BBC, The Economist, NPR, ABC NEWS ve Time gazetelerinden edinilmiştir. BBC’nin yapay zekâ temalı haberleri politika alanında yoğunlaşmaktadır. Politik konuların ise daha çok demokratik sisteme ve seçim süreçlerine ilişkin konularda yoğunlaştığı görülmektedir (Wheeler, 2024). Tablo 1’de BBC Gazetesi’nde yapay zekâ temalı haberlerin içeriğinin analizi gösterilmektedir.

Tablo 1: BBC Gazetesi’nde Yapay Zekâ Temalı Haberlerin İçeriğinin Analizi

Konu Başlıkları	Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Bilgiye Erişim ve Yayılım	Hızlı ve Kolay Bilgi Erişimi, Kamuoyu Analizi	Yanlış Bilgi ve Manipülasyon, Algoritmik Önyargı
Seçim Süreçleri ve Kampanyalar	Hedefli İletişim, Katılımın Artırılması	Mikro Hedefleme ve Gizlilik İhlalleri, Manipülatif İçerikler
Kamu Hizmetleri ve Karar Alma	Verimlilik ve Hız, Veri Tabanlı Kararlar	Şeffaflık Eksikliği, Demokratik Katılımın Azalması
Sosyal Medya ve Kamusal Alan	Etkileşim ve Katılım, Bilgi Doğrulama	Eko Odaları ve Kutuplaşma, Sahte Hesaplar ve Botlar

The Economist’in yapay zekâ temalı haberleri demokrasi ve seçim süreçlerine ilişkin haberler yoğunluk göstermektedir (The Economist, 2023a; The Economist, 2023b). Ayrıca seçim süreçlerinde dezenformasyona karşı hükümetin alması gereken önlemler üzerinde durulmaktadır (The Economist, 2024). Yabancı haber organlarında demokrasi, seçim ve manipülasyon temalarıyla yapay zekâ temelli yayınların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Örneğin National Public Radio (NPR) yayın organında yapay zekânın yanıltmaya, manipülasyona ve etik ihlallere ilişkin örnekler sunulmuştur. Donald Trump, yapay zekâ destekli bir görüntü ile Taylor Swift’in kendisini desteklediğine ilişkin sahte bir fotoğrafı paylaştığı ve Pop mega yıldızının bu durum karşısında Trump’a tepki gösterdiği haber edilmiştir. Elon Musk, X’de Başkan Yardımcısı Kamala Harris’in hiç söylemediği şeyleri söyleyen sesini klonlayan bir video paylaştığı haber edilmiştir. Aynı haber metninde ABD istihbarat yetkililerinin, Rusya ve İran’ın ABD seçimlerini etkilemek için teknolojiyi kullandığına yer verilmiştir. Ayrıca ChatGPT ve DALL-E gibi araçların arkasındaki şirket olan OpenAI’nin bu çabaları fark ettiği belirtilmiştir (NPR, 2024). The Economist’in ve NPR’nin yapay zekâ temalı haber içeriklerine bakıldığında Tablo-2’de ki sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2: The Economist ve NPR’nin Haber İçeriklerinde Demokrasi Bağlamında AI Teması

Konu Başlıkları	Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
Dezenformasyon ve Deepfake'ler	Hızlı Tespit ve Müdahale: Yapay zekâ, sahte içeriklerin tespit edilmesine yardımcı olabilir.	Yanlış Bilgi Yayılımı: Sahte haberler ve deepfake videolar seçim süreçlerini manipüle edebilir.
Seçmen Davranışının Analizi	Hedefli Kampanyalar: Yapay zekâ, seçmen davranışlarını analiz ederek daha etkili kampanyalar oluşturulmasını sağlar.	Gizlilik İhlalleri: Seçmenlerin kişisel verilerinin izinsiz kullanılması gizlilik sorunlarına yol açabilir.
Seçim Güvenliği	Tehdit Algılama: Yapay zekâ, seçim güvenliğini artırmak için siber tehditleri tespit edebilir.	Siber Saldırıları: Yapay zekâ destekli saldırılar, seçim altyapısına zarar verebilir.

Kamuoyu Oluşumu

Etkili İletişim: Yapay zekâ, politikacıların seçmenlerle daha etkili iletişim kurmasına yardımcı olabilir.

Manipülasyon: Yapay zekâ, kamuoyu algısını değiştirmek için kullanılabilir.

Not: (The Economist, 2023a; The Economist, The Economist 2024; 2023b; NPR, 2024 Kaynaklarından Edinilen Sonuçların Analizi)

ABC News'in haberinde, eyalet seçim yetkilileri, yapay zekâ kullanılarak oluşturulan deepfake'lerin seçim sürecinde önemli bir endişe kaynağı olduğunu belirtmektedir. Sahte içeriklerin seçmenleri yanıltma ve seçim sonuçlarına olan güveni sarsma potansiyeli taşıdığı vurgulanmaktadır. Bu nedenle deepfake'leri tanımanın önemine ve seçmenlerin çevrimiçi gördükleri bilgilere karşı eleştirel bir yaklaşım benimsemelerinin gerekliliğine değinilmektedir (ABC News, 2024). Time'ın haberinde yapay zekânın demokratik sisteme ve seçimlere yönelik yıkıcı etkilerin henüz korkulan düzeyde olmadığına değinmektedir. Ayrıca yabancı aktörlerin üretken yapay zekâyı kullanarak seçimlere müdahale etmeye çalıştığına, ancak beklenen korkulara yol açmadığına değinmektedir. Diğer yandan ABD seçimlerine yönelik manipülasyon yaratma çabalarının istenen başarıya ulaşmadığını, bu tür manipülasyonların tespit edilerek engellenebildiklerini ifade etmektedir. Buna karşın ABD'de toplumun %50'sinden fazlasının yapay zekânın seçim sürecine zarar vereceğinden endişe duyduğu belirtilmektedir. Her ne kadar yapay zekânın propaganda süreçlerine ve kampanya süreçlerine ilişkin performansı olumlu bir durum olarak görülse de gelecekte yapay zekânın manipülasyonların tespitinin giderek zorlaşabileceğine değinilmektedir (Time, 2024; Chow, 2024)

4.2. Literatürde Yapay Zekâ Teknolojisinin Demokratik Sistemlerde Muhtemel Etkileri

Bu bölümde, literatür taraması esas alınarak, yapay zekâ teknolojilerinin demokratik sistemlerde muhtemel etkileri olumlu ve olumsuz olarak iki kategoride ele alınmıştır. İlk olarak demokrasi bileşenlerine olumlu etkisinin analiz edilmesine yönelik bulgulara; daha sonra olumsuz etkisinin analiz edilmesine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Ancak yapay zekâ teknolojisinin bir uygulamasıyla hem olumlu hem olumsuz etki oluşabilmektedir. Bu bağlamda hem olumlu hem olumsuz etkisini yansıtan iç içe geçmiş durumlara da örnek verilmiştir.

4.2.1. Yapay Zekâ Teknolojisinin Demokrasiye Olumlu Etkileri

Dijital medyanın gelişimi ve iletişimde sağladığı kolaylıklar ve avantajlar siyasetçileri toplumsal kesimlerle bu platformlar üzerinde etkileşime geçmeye yönlendirmektedir (Özkoçak ve Kırık, 2023: 420). İnternet, siyasete ilgi duyan ve katılmaya yatkın ve istekli olan vatandaşları harekete geçirerek sivil katılım üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Teknolojik alanda bilginin paylaşılabirliği siyasi kampanya ve faaliyetlerinin politik aktörlerle vatandaşlar arasında gerçekleşmesini kolaylaştırmaktadır. Bu durum bilgiye (habere) sahip olmanın da önemini artırmaktadır (Bimber, 2011: 749). Bilgi etkileşimin temel araçlarından. Yapay zekâ bilgi etkileşiminin yoğun olduğu ortamların güvenliğini sağlayarak toplumsal etkileşimi artırarak demokratik katılım yollarını güçlendirir ve oy verme sürecini daha erişilebilir hale getirir. Citizen Foundation ve Brigade gibi platformlar, AI teknolojisini kullanarak vatandaşların değerlerine uygun siyasi adayları bulmalarını sağlar, tartışma ortamları oluşturur ve demokratik menfaatlerini savunmalarının yolunu açar. Democracy Live gibi sosyal girişimler, AI ile engelli vatandaşların oy verme sürecine erişimini artırır. Benzer şekilde vTaiwan ve Computational Democracy Project gibi platformlar, AI teknoloji aracılığı ile bireylerin siyasal katılımını ve politika belirleme süreçlerine katılımını kolaylaştırır (Kurtuluş, 2023: 21).

Yapay zekânın büyük dil modellerinin (LLM'ler) ve diğer dönüştürücü modellerin metin, görüntü, video veya ses içeriği oluşturmaya uygulanması kamusal hayal gücüne hâkim olma kapasitesini

artırmaktadır (Jungherr, 2023a: 1). Yapay zekâ destekli sosyal medya yoğun bir şekilde suiistimale açık olduğu ve oy verme davranışını ve daha fazlasını manipüle edebildiği kaygısını barındırmaktadır. Yapay zekâ, her bireyin bu sosyal medya platformlarındaki davranışlarına göre içerik sağlayan algoritmalar temelinde çalışmaktadır. Bu durum bireylerin ilgi duydukları konularla karşılaşmasına neden olmaktadır. Kişinin ilgi alanlarını tespit edilebilmesi farklı görüşlerle karşılaşma imkanını engelleyeceği kaygısını doğurmaktadır. Ayrıca bir seçim kampanyası bir bütün olarak değil de kişilerin ilgili oldukları konulara göre yürütülmesine imkân vermektedir (Kaplan, 2020: 154). Örneğin Facebook, beğenme, tepki verme, yeniden paylaşma veya yorum yapma olasılığımızın en yüksek olduğunu düşündüğü gönderiyle başlar (Narayanan, 2023: 20). Ancak bu durumun bir diğer tarafı daha söz konusudur. Bireyin ilgi alanlarını tespit edebilmesi ve bireye özgü içerikler oluşturabilmesi demek bireylerin talep ve beklentilerinin de ölçülebilmesi yeteneğine sahip olması anlamına gelir. Bu durumda bireylerin tek tek siyasal karar vericilere taleplerini iletmenin maliyetsiz ve meşakkatsiz yolunu sunabilmesi anlamına gelir. Ayrıca grup aidiyetini, grup kimliğini ve azınlık grupları belirli platformlarda kendini gerçekleştirilmesine imkân vererek bireylerin ilgi alanlarına göre gruplaşmalarına, birbirini bulmalarına imkân verir.

Yapay zekânın insanların çıkarımlanan bilgi tercihlerini veya tahmin edilen davranışsal tepkilerini ölçebilmesi (Narayanan, 2023: 22) bireyin davranışlarını etkileme fırsatını doğurabilir. Büyük veri setlerini işleyerek karmaşık durumdaki seçmen davranışlarını anlamlandırma ve tahmin etmede başarılı sonuçlar alabilir. Yine sosyal medya etkileşimlerinden demografik bilgilere, geçmiş seçim davranışlarına, önceki politik tercihlere ilişkin verilere ulaşabilmesi ve analiz edebilmesi seçmenlerin eğilimlerini, ilgi alanlarını, olası tepki ve tercihleri hakkında değerlendirme imkânı sunmaktadır (Şahnagil, 2023: 3518). Yapay zekâ bilgi ve davranışları şekillendirme becerisine sahip görülmektedir. Bu durum insanların kendileri ve toplulukları adına bilinçli karar alabilme becerilerini etkileyebilir (Jungherr ve Schroeder, 2023: 168-169). Yapay zekânın sahip olduğu bu beceri ortak siyasal konuların görünürlüğünü artırma ve bireylerin siyasal kararlara olan ilgisini artırarak siyasal katılımı teşvik etme becerisine sahip olması anlamına gelir. Diğer yandan sosyal medyayı ve sosyal dijital platformları çeşitli yönlerle desteklemesi siyasal katılımın yeni aktörlerin ve stratejilerin katılımını sağlayarak daha demokratik katılımı ve demokratik kurumları güçlendirebilir (Kurnaz, 2022: 1).

Yapay zekânın bilgi edinme, bilgileri analiz etme ve kitleleri bilgi ile buluşturma becerileri şeffaflığın, bilgi edinme yollarının geliştirilmesi anlamını da ifade etmektedir. Şeffaflığın ve bilgi edinme imkanlarının gelişmesi hem siyasal karar vericilere olan güveni artırmakta hem siyasal karar vericilerin görünürlüğünü ve denetimini artırmaktadır. Örneğin Brezilya’da yapay zekâ ile desteklenen “Serenata de Amor” platformu şeffaflığı güçlendirerek demokratik sisteme olan güveni artırmaktadır. Bu platform devlet temsilcilerinin rüşvet ve hukuk ihlallerini tespit edebilmekte ve robotlar tarafından telegram, facebook gibi sosyal ağlarda bu verileri paylaşarak politik süreçlerin görünürlüğünü sağlamaktadır (İmamaliyeva, 2024: 37). Diğer yandan daha az maliyetle analiz yapma ve sonuçları tahmin edebilme becerileri sayesinde yapay zekânın seçimlerde daha doğru sonuçlar vermesi gelecek seçimlerde daha vazgeçilmez hale gelmesini beraberinde getirecektir. Zhou ve Makse (2019) yaptıkları araştırmada yapay zekâ destekli analizlerin 11 Ağustos 2019 tarihinde gerçekleştirilen Arjantin Başkanlık seçimi sonuçlarını birçok anket şirketinden daha iyi bir şekilde tahmin ettiğini ortaya koymuştur (Özkoçak ve Kırık, 2023: 421).

Demokrasi ile siyasal eşitlik ilkesi birbirinden ayrı düşünülemez (Dworkin, 2011: 37; Beetham, 2016: 154). Yapay zekâ küresel düzeyde insanların özgürlük ve eşitliğini koruma altına alabilir (Harari, 2018: 16). Tüm dünyada insanların, yapay zekâ teknolojisi ile donatılan ortak sosyal medya

platformlarında ortak hareket edebilmesi ya da buluşabilmesi küresel ölçekte eşitliğin ve özgürlüğün gelişimine katkı sunabilir. Diğer yandan seçim kampanyalarının mikro hedefleme yoluyla çok küçük toplumsal gruplara ve bireylere özgü politikalar geliştirebilmesi, bireyselleşmenin sosyolojik bir olgu olarak önem kazandığı bir dönemde tüm birey ve grupları kapsayıcı politikaların gelişimini kolaylaştırmaktadır (Devran ve Özcan, 2020: 1977).

Yapay zekânın kullanılabilirdiği dijital araçlar bireylere istedikleri zamanda ve istedikleri yerde siyasal edimlerde bulunma fırsatı sunmaktadır. Tiktivizm olarak isimlendirilen bu aktivizm biçimi beğenme, paylaşma, yorum yapma, reklama tıklama, çevrim içi kanallardan maddi yardımda bulunma ya da dilekçe imzalama gibi aktivitelere imkân sunmaktadır. Kurnaz'ın 2022 yılındaki araştırmasında son 15 yılda Türkiye'de ve dünyada sosyal medyadan basit bir paylaşım ile başlayan protestoların siyasal gündemi işgal ettiğini ve hükümetlerin politikalarını etkilediğini göstermiştir. Bu duruma ekonomik protestolara #OccupyWallstreet, #YellowVests; sivil itaatsizlik eylemlerine #TahrirSquare, #GeziParkı, #HongKongProtest; siyah harekete #BlackLivesMatter; feminist harekete #metoo ve #sendeanlat; eril şiddete #ÖzgecanAslan; terör eylemlerine karşı #PrayforParis; sivil direnişe #darbeyehayır gibi ulusal ve uluslararası kamuoyunda yer bulmuş konu etiketleri (hashtag) örnek vermiştir (Kurnaz, 2022: 12-13).

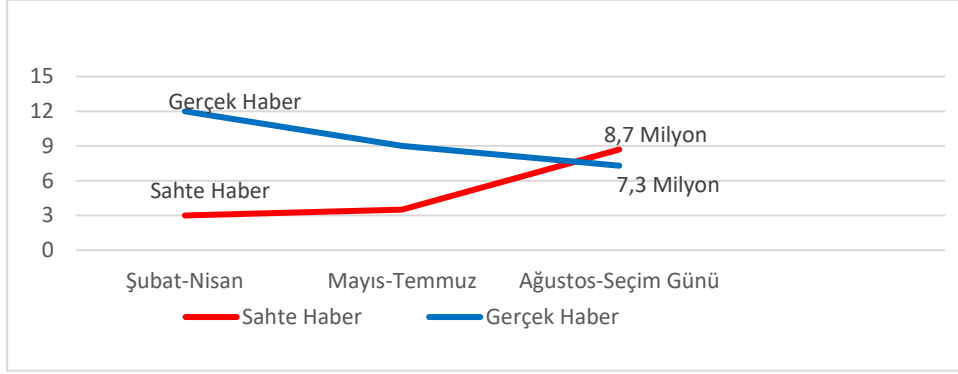
Yapay zekânın belirli hedefe ulaşmak için gerçekleştirilecek en iyi eylemi seçme yeteneğine sahip olması ve rasyonel hareket etmesi ve bulduğu veriler doğrultusunda en iyi eylemin hangisi olduğuna karar verebilmesi, karmaşık sorunlara yönelik daha makul çözümler önerebilmesi (Dost, 2023a: 1279, 1283) daha etkin ve verimli bir kamu yönetimine imkân vermesini sağlayacaktır. Kaynakların etkin ve verimli kullanıldığı kararların rasyonel ilkelere göre alınması kamu düzenine olumlu yansıtacağından demokratik sistemlerin daha sağlıklı işlemesine katkı sunabilecektir. Tercihini demokratik karar verme süreçlerine bırakılacak olan yapay zekâ destekli çözüm ve öneriler alternatif çözümleri zenginleştirerek demokratik kültürü zenginleştirebilir.

Yapay zekâ ürünü olan otomatik denetim araçları sosyal medya platformlarında kontrolü oldukça zor olan şiddeti, nefreti içeren ya da yasadışı eylemleri barındıran paylaşımların kontrolünü kolayca yapabilmektedir (Dost, 2023b: 295). Bu sayede hukuk güvenliğini ve kamu düzenini riske edecek, bireylerin haklarını ihlal edecek paylaşım ve faaliyetlerin kontrolü sağlanmış olacaktır. Yine Yapay zekâ dezenformasyonla mücadeleye önemli katkı sağlaması beklenmektedir. Factmata, Full Fact ve Google'ın Jigsaw gibi AI destekli platformları, çevrimiçi içeriğin güvenliğini değerlendirerek yanıltıcı iddiaları ve söylemleri belirleyerek doğru bilgiyi sağlar. Ayrıca facebook, X gibi sosyal medya platformları, AI'yi kullanarak paylaşılan bilgilerin doğruluğunu kontrol eder. Son olarak AI hileli oy kullanımını tespit ederek seçim süreçlerinin güvenliğini artırır (Kurtuluş, 2023: 21).

4.2.2. Yapay Zekâ Teknolojisinin Demokrasiye Olumsuz Etkileri

Yapay zekâ teknolojisinin sahip olduğu beceriler siyasi rekabet şartlarını, haberleşme ve bilgi edinme kaynaklarını, fikir hürriyetini ve pek çok demokratik sürecin önemli koşullarını olumsuz etkileme ihtimalini taşımaktadır. Schippers (2020), Jungherr (2023), Kaye (2018), Bimber (2003), Marr (2019), Risse (2023b) ve Kaplan (2020) gibi isimler yapay zekânın muhtemel etkileri üzerine durmuştur. Örneğin Deepfake'in manipülasyon ile demokratik seçimlere müdahaleyi mümkün kılma kapasitesine sahip olduğu görülmektedir. Bu tür durumlar demokratik olarak seçilmiş politikacıların veya kamu görevine aday olmaya hazırlananların güvenilirliğini zayıflatabilir (Schippers, 2020: 33). Deepfake terimi, derin öğrenme ve sahte olmak üzere iki terimin birleşiminden oluşur. Deepfake'i kullanan herkes, kişilerin görüntülerini ve seslerini taklit edebilir. Günümüzde deepfake, orijinal yüz, ses veya ifadeleri değiştirmek için derin öğrenme ve yapay zekâ gibi tekniklere sahiptir. Bir insanın, bir fotoğraf ya da

video içeriğinin deepfake teknikleri tarafından manipüle edildiğini tespit etmesi çok zordur (Chadha, vd. 2021: 557). Bu uygulamalar insanların asla söylemeyecekleri şeyleri söylemiş gibi gösterebilmektedir (Westerlund, 2019: 40). BuzzFeed News'de Silverman tarafından yapılan bir analiz deepfake yöntemi ile sunulan içeriklerin ne kadar çok takip edildiğini göstermektedir. Şekil 5'de deepfake haberlerin seçim sürecinde bireylerle ne kadar çok takip edildiğini göstermektedir.

Şekil 5. Yapay Zekâ Teknolojisi ile Deepfake Haberlerin Seçim Sürecinde Etkisi

Kaynak: (Silverman, 2016)

Şekil 5'de görüldüğü gibi, insanlar deepfake haberlerle yoğun etkileşim içerisinde olabilmektedir. 2016 yılında ABD başkanlık kampanyasının son üç ayında, Facebook'ta en iyi performans gösteren sahte seçim haberleri New York Times, Washington Post, Huffington Post, NBC News ve diğerleri gibi büyük haber kuruluşlarının en iyi haberlerinden daha fazla etkileşim yaratmıştır. ABD Başkanlık Seçimlerinde 20 sahte haberi okuyan kişilerin dörtte üçünün bu haberlere inandığı tespit edilmiştir (Silverman, 2016).

Yapay zekâ davranışları, Beetham'ın demokrasinin temel ilkesi olarak gördüğü insanın öz otonomisini olumsuz etkileyebilmektedir. Bilgi akışlarının ve gündemlerin AI destekli teknolojilerle şekillendirilmesi, kamu alanının işleyişi için olumlu sonuçların yanında olumsuz sonuçlar da doğurabilir. Sistem düzeyinde, AI destekli bireysel şekillendirmeler, içeriğin kullanılabilirliğini mutlaka bir yönde veya başka bir yönde çarpıtmaz. Ancak bu yeni teknolojik araç, zaman içinde değiştirdiği toplu ve koordineli yolu ve kamusal alanın işleyişini olumsuz etkileyebilir. Yapay zekânın belirli aktörleri veya içeriği daha görünür kılarak kamusal alanın işleyişini iyileştirmesi mümkün olsa da (Jungherr ve Schroeder, 2023: 170) bu tür riskleri taşımaktadır.

Yapay zekâ devasa miktarda bilgiyi kısa sürede toplamada, değerlendirmede ve analiz ederek kitlelere ulaştırabilmede oldukça yeteneklidir. Bireysel tercihlerin oluşumunda geniş kapsamlı ve doğru bilginin önemi yadsınamaz. Bununla birlikte aşırı bilgi ilgisizliği ve güvensizliği de artırabilir. Aşırı enformasyon yükü, izlerkitlede dikkat eksikliği, kaygı, zamansızlık, bilgiyi özümseyememe ve zihinsel yorgunluğa yol açabilir (Baytar, 2013: 35; Altunışık, 2008: 6). Aşırı bilgi içerisinde neyin doğru ya da yanlış olduğunun belirsizliği bu ilgisizliği daha da artıracaktır. Örneğin dijital siyaset alanında kullanılan botlar bilgi kirliliği yaratabilmekte ya da alternatif bilgilerin tartışılmasını engellemek üzere bilgi kanallarını işgal etmede kullanılabilir (Kurnaz, 2022: 13).

Yapay zekâ, insan kaynaklı karar verme süreçlerinin yerine makine kaynaklı karar verme süreçlerini mümkün kılmaktadır. Bu durum hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkelerini zedeleyebilir. Vatandaşları insan yargısına başvurmadan kararlara tabi tutmak demokrasinin ruhunu zedeleyebilir. İşe alımlarda, öğretmen atamalarında vs. makine temelli karar verme süreçlerinin mümkün olması hukuksal problemler doğurabilir. Yapay zekânın hakları ve adaleti sayısallaştırarak ölçülmesi (Schippers, 2020:

33) demokrasinin halk denetimi ilkesini olumsuz etkilemesi muhtemeldir.

Kara kutu kararlarının savunmasız veya ötekileştirilmiş bireyler ve topluluklar üzerindeki etkisi sorunu tartışmalıdır. Yapay zekâ, savunmasız kesim ve toplulukların yüz­süz algoritmalar tarafından gözetlenebildiği ve dijital refah distopyası aracılığı ile cezalandırılabildiği bir durum yaratabilir. Yapay zekâ birey ve insanları tanımlayarak ve tanıyarak refah uygulaması gibi birçok uygulamadan belirli insanları dışlayabilir. Bu durum belirli kişi ve grupların daha da marjinalleşmesi durumuna neden olabilir (Schippers, 2020: 33). Yapay zekânın vatandaşları denetleyebilmesi hükümetlerin vatandaşları takip ve kontrol etme becerisini artırmaktadır. Yine milyonlarca güvenlik kamerası aracılığıyla insanları izleyebilir, medya etkinliklerini görebilir. Örneğin Çin’de 200 milyon gözetleme kamerası ve yüz tanıma yazılımının yanı sıra çeşitli veri toplama araçları ile vatandaşların iyi ya da kötü davranışlarını takip edebilmektedir. Bu takip sonucunda olumlu davranışlara puan eklenirken olumsuz davranışlardan puan kesilmektedir (Marr, 2019). Yüz tanıma teknolojisi (FRT) gibi devlet gözetim uygulamalarında yapay zekâ destekli cihazların kullanılması, devlet kurumlarının gücünü artırıp genişleterek daha otoriter davranışlar için alan yaratabilir. FRT yüz görüntülerini yakalamakta, kaydetmekte ve analiz edebilmektedir. Bu durum bireylerin demokratik süreçlere katılımını engelleyebilir.

Yapay zekâ özel hayatın gizliliği esasını ihlal etme becerisine sahiptir. AI odaklı karar verme sistemleri, ortamdaki kişisel olmayan verilerden kişisel olarak tanımlanabilir bilgilere kadar değişen verilerin toplanmasına ve kullanılmasına bağlıdır; AI sistemlerini beslemek için kullanılan verilerin büyük çoğunluğu, kişisel verilerden çıkarılan veya çıkarılan verilerin ortasında bir yerde veya anonimleştirilmiş (genellikle kusurlu bir şekilde) kişisel verilerdir. Şirketler, çevrimiçi profillemeye ve dijital parmak izinden elde edilen verileri kullanmakta, veri araçları gibi üçüncü taraflardan veri setleri satın almakta ve AI sistemlerini beslemek için geniş toplu veri setlerinden yeni veriler üretmektedir. AI güdümlü tüketici ürünleri ve otonom sistemler sıklıkla, yakınlarındaki bireyler hakkında büyük miktarda veri üreten ve toplayan sensörlerle donatılmakta ve sosyal medya platformlarındaki AI yöntemleri, insanlar hakkında cinsel yönelim, aile ilişkileri, dini görüşler, sağlık koşulları veya siyasi bağlantılar gibi vermedikleri veya onaylamadıkları hassas bilgileri çıkarmak ve üretmek için kullanılmaktadır (Kaye, 2018: 13). Bireylerin ilgi alanlarının ve davranışlarının tespit edilebilmesi siyasi karar vericilere örnek teşkil edebilir. Bu anlamda halkın talep ve ilgilerinin karar verme sürecine yansımaları yapay zekâ araçlarıyla kolaylaşır. Ancak yapay zekâ insanların eşit katılımını olumsuz etkileme özelliğine de sahiptir. İnsanların yapay zekâdaki görünürlüğü, verilerdeki geçmiş temsillere bağlıdır. Ancak geçmiş temsilleri olmayan ya da kullanılan verilerde yeterince temsil edilmeyen birey ya da azınlıklar belirli işlerle ilişkilendirilemez ve bu nedenle yapay zekâ destekli teknolojilerden dışlanmış olur (Jurgherr, 2023: 7). Yapay zekâ teknolojileri yaygın olan tutum ve davranışları tespit ederek diğer tutum ve davranışları değerlendirme dışında tutması söz konusudur. Bu durum ortalamanın dışında kalan kesimlerin dışlanması ve ötekileştirilmesi sorununa yol açmaktadır. Katılımdan dışlanan kesimlerin toplumsal düzenin istikrarını riske etmesi muhtemeldir. Diğer yandan bireylerin ilgi alanlarına göre içerik üretmesi ve alternatif görüş ve düşüncelerle karşılaşması bireylerin düşüncelerini belirlemede eksik bilgi ile karşılaşmalarına ve bir yönüyle ifade özgürlüğünün manipüle edilmesine yol açabilir (Dost, 2023b: 291)

Yapay zekânın ortalamanın dışındaki kesimleri hesaba katmaması toplumsal düzenin güvenliğini riske etmektedir. Buna karşın yapay zekâ toplumsal düzenin korunmasında önemli rollere de sahip olabilmektedir. Yapay zekâ sistemleri, kamu düzeni gibi hassas alanlarda kamu-özel sektör iş birliklerine olanak tanıyarak güvenlik, istihbarat, sınır kontrolü gibi süreçlerde katkı sunabilmektedir. Bu tür sistemlerin geliştirilmesinde kamu ve özel sektör birlikte hareket edebilmektedir. Ancak bu tür iş birlikleri, demokratik devletlerin sorumlulukları ile özel şirketlerin çıkarları arasındaki sınırları

bulanıklaştırmakta ve şeffaflığı ve demokratik hesap verebilirlik kapasitesini zayıflatmaktadır. Facebook, Amazon veya Alphabet/Google gibi büyük teknoloji şirketlerinin küresel iş modellerinin yasal ve demokratik hesap verebilirliğe direndiğine dair endişeler bulunmaktadır (Schippers, 2020: 33). Yapay zekâ, uluslararası veri koruma standartlarının dayandığı temeller olan geleneksel rıza, amaç ve kullanım sınırlaması, şeffaflık ve hesap verebilirlik kavramlarına meydan okumaktadır. Yapay zekâ sistemleri mevcut veri kümelerinden yararlanarak ve yenilerini oluşturarak çalıştığından, bireylerin verilerinin nasıl kullanıldığını bilme, anlama ve kontrol etme becerileri yapay zekâ bağlamında pratik anlamdan yoksun kalmaktadır (Kaye, 2018: 13). Bu durum belirli şirketlerin tüketiciler üzerinde önemli etkilere sahip olma imkânı sunması anlamına gelmektedir. Yapay zekâ devlet ve diğer kişiler tarafından bir silah olarak kullanılabilceği anlaşılmış ve ulusal ve uluslararası güvenliğe yönelik yeni tehditleri ortaya çıkarmıştır (Dost, 2023a: 1284). Bu tehlike karşısında Avrupa Birliği (AB), dünyada ilk örneği olan Yapay Zekâ Yasasını çıkarmaya çalışmıştır. AB'nin, yapay zekâyı insan odaklı, güvenilir ve emniyetli hale getirme konusunda küresel olarak öncülük etmesi beklenmektedir (Espinoza and Johnston, 2023). Aksi durumda yapay zekâ demokratik meşru kurumların gözetimi dışında kalmasına neden olabilir. Örneğin Cambride Analytica'nın Facebook gibi sosyal medya platformlarından ücretsiz kişilik testleri yerleştirerek bilgi topladığı ve sosyal medyadaki bireylerin profiline ve isimlerine erişerek psikolojik testler yaptığı iddia edilmiştir. Bu iddiaya göre dünyanın dört bir yanındaki seçimleri etkilemek için dezenformasyon kampanyaları ve psikometri temelli propaganda teknikleri geliştirme becerilerine sahip oldukları iddia edilmektedir. Şirketin bir tür zihin okuma teknolojisi aracılığı ile seçmenlerin davranışlarını belirlemeye dönük yapay zekâ temelli propaganda makinesi geliştirdiği ifade edilmektedir (González, 2017: 9-10).

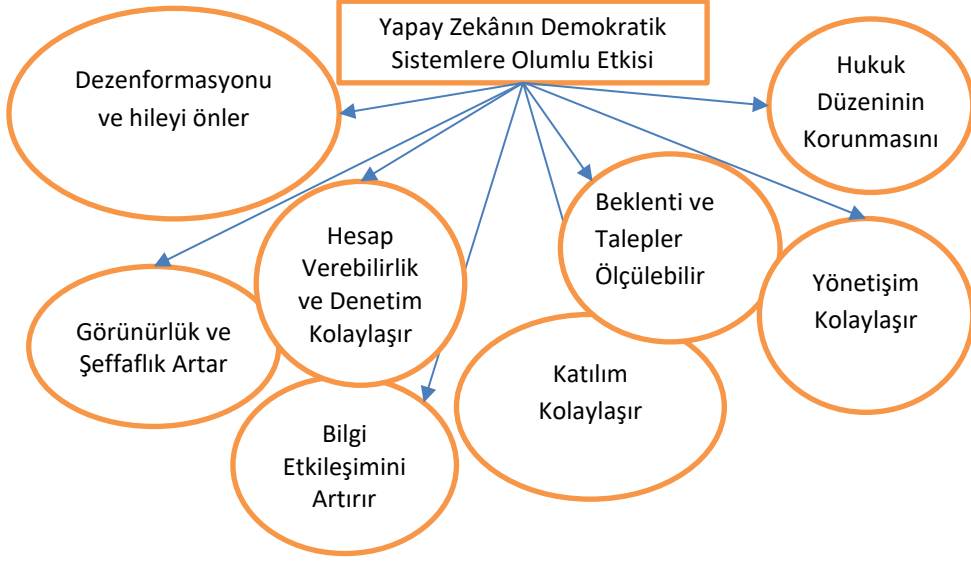
Yapay zekânın tüm bu nitelikleri göz önüne alındığında demokrasinin unsurları üzerinde olumlu ya da olumsuz pek çok etkiye sahip olacağı görülmektedir. Yapay zekânın olumlu katkılarının yanı sıra bireyler üzerinde hayal kırıklığı da yaratabilir. Yapay zekânın bilgiyi toplama ve manipüle etme gibi becerileri bireyler üzerinde neyin doğru, neyin sahte olduğunu bilemedikleri bir zihin karışıklığına yol açabilir. Bu durum bireylerin katılımdan tamamen vazgeçmesine neden olabilir. Dezenformasyonun yaygınlaşması ve doğru bilgiye ulaşımın zorlaşması kurumlara olan güveni de sarsacaktır (Kaplan, 2020: 155). Ayrıca yapay zekâ paylaştığı verilerin doğruluğunu garanti etmemektedir (Smith, 2019: 80). Nitekim yapay zekâ daha çok geçmiş verilerden elde ettiği benzerlikleri taklit etmektedir. Bu bağlamda hesap verebilirlik, denetlenebilirlik, sorumluluk, bilgi edinme hakkı gibi pek çok demokratik değer zarar görmesini doğurabilir.

5.SONUÇ

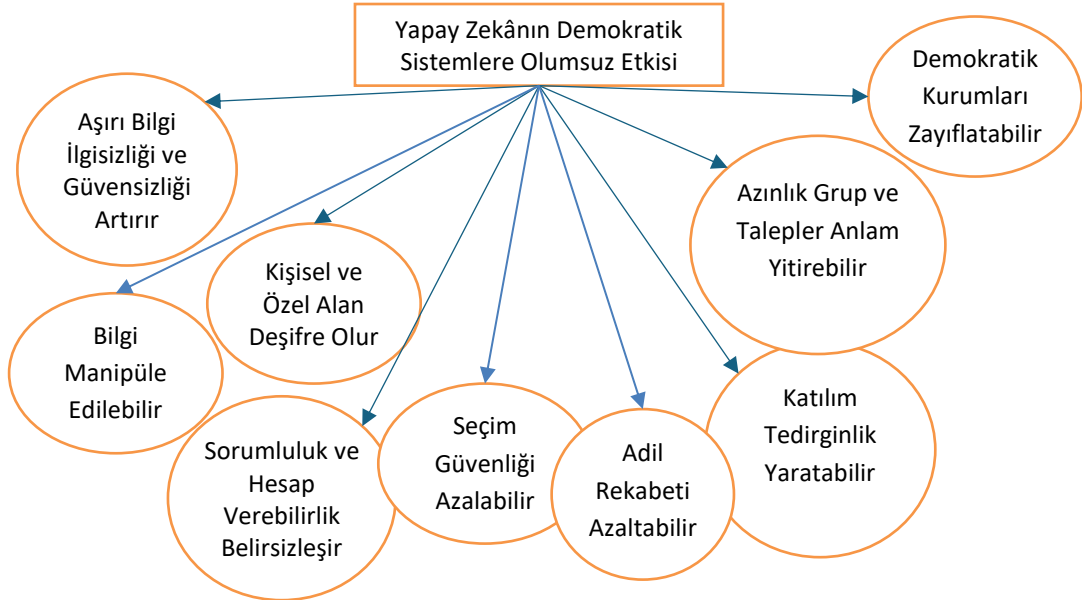
Yapay zekânın demokrasiyi etkileyen unsurlarına ilişkin teorik yapıyı ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmada, yapay zekânın demokrasiyi olumlu ya da olumsuz pek çok yönden etkilediği belirlenmiştir. Yapay zekâ bağlamında demokratik sistemleri etkileyen bileşenlere ilişkin teorik yapı Şekil 6 ve Şekil 7'de özetlenmiştir.

Şekil 6'da görüldüğü üzere yapay zekâ, demokratik sistemlere birçok yönden katkı sunabilir. Katkı sunması muhtemel olan bileşenlere bakıldığında bilginin paylaşımı ve edinimi, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılım, ihtiyaçların belirlenmesi ve yönetim alanında yapay zekâ teknolojisinin olumlu etkisi beklenmektedir. Temsili sisteme dayanan demokrasiler rekabete ve propaganda sürecine dayalı seçimlerle önem kazanmaktadır. Bireyin tercihinin şekillenmesinde bilginin önemi ve ulaşılabilirliği önemli hale gelmektedir. Ayrıca politika belirleyicilerin ve demokratik kurumların eylem ve işlemlerinin görünürlüğü seçmen kanaatinin oluşmasında kritik öneme sahiptir. Bu aynı zamanda hesap verebilirliği ve halk denetimini mümkün kılar. Ayrıca yapay zekâ teknolojileri ulaşım ve zaman verimliliğini sağlaması bağlamında katılım süreçlerini kolaylaştırabilir. Yine katılımın çeşitliliğini

artırarak sosyal medya gibi uygulamalarda kamuoyunun beklenti ve taleplerinin belirlenmesine katkı sağlayabilir. Demokratik kurumların birey ve diğer ilişkili oldukları aktörlerin tutum-davranış-eğilim gibi özelliklerini edinebilmeleri dolaylı bir yönetim sürecini destekleyebilir. Ayrıca yapay zekâ demokrasinin sağlıklı ve güvenli bir ortamda sürdürülebilmesi için gerekli güvenlik ortamını sağlamada daha etkin olabilir. Yüz tanımlama becerilerine sahip bu teknolojilerin suçluları tespit ve takip edebilmesi sağlıklı bir demokrasi için önemli avantajlar sağlayabilir.

Şekil 6. Yapay Zekâ ile Demokrasi Arasındaki Olumlu Bileşenler

Şekil 7. Yapay Zekâ ile Demokrasi Arasındaki Olumsuz Bileşenler

Yapay zekânın demokrasinin bileşenlerine olumlu etkisi kadar olumsuz etkide de bulunması muhtemel görülmektedir. Şekil 7’de yapay zekânın demokratik sistemlere olan muhtemel olumsuz etkileri gösterilmektedir. Aşırı bilginin bir süre sonra bireylerde ilgisizliğe yol açması muhtemeldir. Ayrıca deepfake gibi uygulamalar ile bilginin çarpıtılması ya da sahte bilginin yayılması muhtemel

olabilir. Bu durum seçmen davranışını politik aktörleri yanlış bilgiler doğrultusunda değerlendirmesine neden olabilir. Sağlıklı bir demokrasi için bilgi akışının doğru gerçekleşmesi ve veri güvenliğinin temin edilmesi gereklidir. Ayrıca doğru bilgi de her zaman yeterli olmayabilir. Nitekim bireylerin beklenti, tutum ve davranışlarının ölçülebilmesi kişiye özgü bilgi paylaşımını destekleyebilir. Bu durumda bireyler aynı politikacının aynı anda olumlu ve olumsuz tüm politikalarını öğrenememesine neden olur. Bu seçmen davranışının aldatılması anlamına gelir. Diğer yandan deepfakeler seçim süreçlerine olumsuz etkide bulunarak seçim güvenliğinin azalmasına neden olabilir. Yapay zekânın insanların davranışlarını ve tutumlarını ölçebilmesi özel alanın görünürlüğünü kolaylaştırmaktadır. Ayrıca yüz ve şekil tanımlama özelliği bireyin hareket alanını sınırlandırabilir. Bu durum siyasal katılımın zorlaşmasına neden olabilir. Yapay zekâ teknolojileri genelde yaygın ve genel kanaatleri toplamaktadır. Bu durum farklı talep ve beklentilere sahip kesimlerin görülmemesi anlamına gelir. Ayrıca yapay zekâ teknolojilerinin daha çok özel şirketlerin geliştirmiş olduğu uygulamalar olması siyasi rekabette bu teknolojilere sahip olanlara avantaj sağlayabilir. Bu durumda seçim süreçleri adil olmayan rekabet süreçlerine dönüşebilir. Yine yapay zekâ teknolojilerinin demokratik kurumların kontrolünde olmaması yeni sorunları beraberinde getirebilir. Yapay zekâ teknolojileri insan benzeri davranışlar sergilemesi bakımından hizmet sunumunda ve politika belirleme süreçlerinde insanın yerini alabilir. Tüzel kişiliğe ve fiil ehliyetine sahip olmayan bu teknolojilerin hesap verebilirliği de meçhuldür. Bu bağlamda bireyin kamu politikalarında kendisi ile sorumlu olan kişilerle karşılaşmasını zorlaştırabilir. Böylece şeffaflığın ve hesap verebilirliğin zayıflaması söz konusu olabilir. Son olarak kişisel ve özel alanın gizliliğinin ihlali, kişilerin takip edilebilirliği, bilginin manipüle edilebilirliği, bireylerin tutum ve davranışlarının ölçülebilirliği birçok temel hak ve hürriyetlerin ihlalini doğurabilir.

Sonuç olarak yapay zekâ, demokrasinin bileşenleri üzerinde olumlu ve olumsuz pek çok etkiye sahip olduğu görülmektedir. Yapay zekânın demokratik sistemleri ve katılımı güçlendirebilecek pek çok özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Ancak aynı özellikler demokrasiler için dezavantaja da dönüşebilir. Bu bağlamda olumsuz etkilerin azaltılması ve yapay zekânın demokratik süreçlere katkı sunması bir dizi hukuki düzenlemeyi gerekli kılmaktadır. Aksi durumda demokratik kurum ve süreçlerin yıpranması kaçınılmaz olacaktır.

Etik Beyan

“Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazılması ve yayınlanması süreçlerinde Araştırma ve Yayın Etiği kurallarına riayet edilmiş ve çalışma için elde edilen verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir.

Katkı Oranı Beyanı

Çalışmadaki yazar çalışmanın yazılmasından taslağın oluşturulmasına kadar tüm süreçlere katkı yapmış ve nihai halini okuyarak onaylamıştır.

Çatışma Beyanı

Yapılan bu çalışma gerek bireysel gerekse kurumsal/örgütsel herhangi bir çıkar çatışmasına yol açmamıştır.

KAYNAKÇA

ABC News. (2024, 18 Ekim). *AI Deepfakes A Top Concern For Election Officials With Voting Underway*. ABC News. <https://abcnews.go.com/Politics/ai-deepfakes-top-concern-election-officials-voting-underway/story?id=114202574>, (22.11.2024).

- Demirci, M. (2025). Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1550-1574.
- Altunışık, R. (2008). Anketlerde Veri Kalitesinin İyileştirilmesi İçin Öntest Pilot Test Yöntemleri. *Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-17.
- Arblaster, A. (1999). *Demokrasi*. N. Yılmaz (Çev.). Ankara: Dost.
- Baecker, C., Alabbadi, O., Yogiputra, G. P., ve Tien Dung, N. (2023). *Threats Provided by Artificial Intelligence That Could Disrupt The Democratic System*. University of Applied Science Brandenburg.
- Baytar, O. (2013). İzlerkitlenin Medyadaki Aşırı Enformasyon Sorununa Bakışı. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 4(10), 35-55. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2013.1.003.x>
- Beetham, D. (2006). *Democracy: A Beginner's Guide*. Oxford: Oneworld Publications.
- Beetham, D. (2006). *Demokrasi ve İnsan Hakları*. B. Canatan (Çev.). Ankara: Liberte Yayınları.
- Beetham, D. (2016). *Demokrasi ve İnsan Hakları*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Bimber, B. (2003). *Information and American Democracy: Technology in The Evolution Of Political Power*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511615573>.
- Bimber, B. (2011). Abstract of Information and American Democracy. *Revista Internacional De Sociologia, Cambridge University Press*, 69(3), 748-751. DOI: 10.3989/ris.2011.i3.412.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis As a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Castells, M. (2013). *Communication Power*. USA: Oxford University Press,
- Chadha, A., Kumar, V., Kashyap, S. ve Gupta, M. (2021). Deepfake: An Overview. In *Proceedings of Second International Conference on Computing, Communications, and Cyber-Security (IC4S 2020)* içinde (ss. 557-566). Singapore: Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-16-0733-2_39
- Chow, A. R. (2024, 30 Ekim). AI's Underwhelming Impact on the 2024 Elections. *Time*. <https://time.com/7131271/ai-2024-elections/>, (22.11.2024).
- Christodoulou, E., ve Iordanou, K. (2021). Democracy Under Attack: Challenges of Addressing Ethical Issues of AI And Big Data for More Democratic Digital Media and Societies. *Frontiers in Political Science*, 3, 1-17. <https://doi.org/10.3389/fpos.2021.682945>
- Cumhuriyet. (2024). *Yapay Zekâ Haberleri Cumhuriyet'te!*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haberleri/yapay-zeka>, (19.11.2024)
- Dahl, R. A. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. Yale University Press.
- Dahl, R. A. (1998). *On Democracy*. New Haven & London: Yale University Press.
- Davidson, T. (2023). The Danger of Runaway AI. *Journal of Democracy*, 34(4), 132-140. <https://doi.org/10.1353/jod.2023.a907694>
- Demir, Ç. (2024). Yapay Zekâ Teknolojileri Aracılığıyla Yetenek Edinimi, Yeteneği Geliştirme ve Elde Tutma. *The Journal of Academic Social Science*, 117, 519-531.
- Demirkıran, Ö., Eser, H. B., ve Keklik, B. (2011). Demokrasinin Tabana Yayılması, Yönetimde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Bağlamında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 3(2), 169-192.

- Demirci, M. (2025). Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1550-1574.
- Devran, Y., ve Özcan, Ö. F. (1977). Siyasal İletişimde “Araç” Önceliğinden “Mikro Hedefe” Uzanan Yaklaşımlar: Yapay Zekâ Teknolojisinin Mikro Hedef Kitlenin Belirlenmesinde ve İletişiminde Kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(4), 1977-1992.
- Dost, S. (2023a). Yapay Zekâ ve Uluslararası Hukukun Geleceği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1271-1313. <https://doi.org/10.52273/sduhd..1375673>
- Dost, S. (2023b). Yapay Zekâ ve İfade Özgürlüğü. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 28(49), 279-318.
- Duberry, J. (2022). *Artificial Intelligence and Democracy: Risks and Promises of AI-Mediated Citizengovernment Relations*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781788977319>
- Dworkin, R. M. (2011). Siyasal Anayasanın Ahlaki Temelleri. *Anayasa Yargısı*, 27(1), 27-39.
- Economist. (2024). *Result For Artificial Intelligence*. <https://www.economist.com/search?q=artificial+intelligence>, (22.11.2024).
- Eryılmaz, B., ve Biricikoğlu, H. (2011). Kamu Yönetiminde Hesap Verebilirlik ve Etik. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 19-45.
- Espinoza, J. ve Johnston, I. (2023). EU Lawmakers Agree Tough Measures Over Use of AI. *Financial Times*. <https://www.ft.com/content/da597e19-4d63-4d4d-b7d1-c3405302a1e3>, (12.12.2025)
- González, R. J. (2017). Hacking The Citizenry? Personality Profiling, ‘Big Data’ and The Election of Donald Trump. *Anthropology Today*, 33(3), 9-12. <https://doi.org/10.1111/1467-8322.12348>
- Güler, T., ve Şahnagil, S. (2017). Dijital Demokrasi ve Yönetişim İlişkisi Çerçevesinde E-Demokrasi/E-Devlet Uygulamaları. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 2(2), 16-29.
- Habermas, J. (1996). *Between Facts And Norms Contributions To A Discourse Theory Of Law And Democracy*. W. Rehg (Çev.). Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Habermas, J. (1999). *Die Einbeziehung Des Anderen Studien Zur Politischen Theorie*. Suhrkamp Taschenbuch Wissenschaft (STW).
- Habermas, J. (2012). *"Öteki" Olmak, "Öteki"yle Yaşamak Siyaset Kuramı Yazılar*. İ. Aka (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları (YKY).
- Harari, Y. N. (2018). *21. Yüzyıl İçin 21 Ders*. S. Siral (Çev.). Kolektif Kitap.
- Heywood, A. (2015). *Siyasetin Temel Kavramları*. H. Özler (Çev.). Ankara: Adres Yayınları.
- High-Level Expert Group on Artificial Intelligence [AI HLEG]. (2019). Ethics Guidelines for Trustworthy AI. European Commission. https://ai.bsa.org/wp-content/uploads/2019/09/AIHLEG_EthicsGuidelinesforTrustworthyAI-ENpdf.pdf (29.08.2019)
- Innerarity, D. (2024). *Artificial Intelligence and Democracy*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
- İmamaliyeva, U. (2024). Modern Elektronik Yönetim Teknolojilerinin Siyasi Kültüre Etkisi. *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 10(3). 33-37.
- Jungherr, A. (2023a). Artificial Intelligence and Democracy: A Conceptual Framework. *Social Media Society*, 9(3), 1-14. doi.org/10.1177/20563051231186353.

- Demirci, M. (2025). Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1550-1574.
- Jungherr, A. (2023b). The Conditions for Democratic Artificial Intelligence. *Political Communication*, 40(1), 1-24. <https://doi.org/10.1080/10584609.2023.2148624>
- Jungherr, A., ve Schroeder, R. (2023). Artificial Intelligence and The Public Arena. *Communication Theory*, 33(2-3), 164-173. <https://doi.org/10.1093/ct/qtad006>.
- Kanatlı, M. (2014). Chantal Mouffe'un Radikal Demokrasi Projesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Tesam Akademi Dergisi*, 1(2), 115-136.
- Kaplan, A. (2020). Artificial Intelligence, Social Media, and Fake News: Is This The End Of Democracy? A. A. Gül, Y. D. Ertürk ve P. Elmer (Ed.), *Digital Transformation in Media & Society* içinde (ss. 149–161), İstanbul: İstanbul University Press. <https://doi.org/10.26650/B/SS07.2020.013.09>
- Kaye, D. (2018). Promotion and Protection of the Right to Freedom of Opinion and Expression (UN Symbol: A/73/348). United Nations General Assembly.
- Kaye, D. (2018). Report on Artificial Intelligence Technologies and Implications for Freedom of Expression and the Information Environment. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. <https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomOpinion/Pages/ReportGA73.aspx>, (29.08.2018)
- Kreps, S. ve Kriner, D. (2023). How AI Threatens Democracy. *Journal of Democracy*, 34(4), 122-131. <https://doi.org/10.1353/jod.2023.a907693>
- Kurnaz, A. (2022). Dijital Siyasetin Yükselişi ve Yapay Zekâ. M. H. Korkusuz ve E. Kutluk (Ed.), *Kamu Yönetimi ve Uluslararası İlişkiler Bağlamında Yapay Zekâ Tartışmaları* içinde (ss. 1–26). Ekin Yayınevi.
- Kurtuluş, Ö. (2023). *Yapay Zekâ ve Sivil Toplum: İyi Amaçlar için Yapay Zekâ*. Creative Commons for Educators and Librarians.
- Levitsky, S., ve Ziblatt, D. (2018). *How Democracies Die*. Crown Publishing Group.
- Lijphart, A. (2014). *Demokrasi Modelleri: Otuz Altı Ülkede Yönetim Biçimleri ve Performansları*. G. Ayas ve U. U. Bulsun (Çev.). İstanbul: İthaki.
- Manheim, K., ve Kaplan, L. (2019). Artificial Intelligence: Risks to Privacy and Democracy. *Yale JL & Tech.*, 21, 106.
- Marr, B. (2019, 21 Ocak). Chinese Social Credit Score: Utopian Big Data Bliss or Black Mirror on Steroids? *Forbes*. <https://www.forbes.com/sites/bernardmarr/2019/01/21/chinese-social-credit-score-utopian-big-data-bliss-or-black-mirror-on-steroids/>, (12.12.2025)
- Merriam, S. B. (2002). *Qualitative Research in Practice: Examples For Discussion And Analysis*. Jossey-Bass.
- Mouffe, C. (2011). *On the Political*. Routledge: Taylor & Francis e-Library.
- Narayanan, A. (2023). *Understanding Social Media Recommendation Algorithms*. Knight First Amendment Institute at Columbia University.
- Nemitz, P. (2018). Constitutional Democracy and Technology in The Age of Artificial Intelligence. *Philosophical Transactions of The Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 376(2133), 20180089. 1-14. <http://dx.doi.org/10.1098/rsta.2018.0089>

- Demirci, M. (2025). Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1550-1574.
- Nie, M. (2024a). Artificial Intelligence: The Biggest Threat to Democracy Today? *In Proceedings of the AAAI Symposium Series*, 3(1), 376-379.
- Nie, Y. (2024b). The Rise of Algocracy: How AI Threatens Democracy. *Journal of Political Philosophy*, 32(3), 378-395. <https://doi.org/10.1111/jopp.12347>
- Nilsson, N. J. (1998). *Artificial Intelligence, A New Synthesis*. Burlington: Morgan Kaufmann Publishers.
- NPR. (2024, 21 Ekim). 'If You Can Keep It': AI In This Election And Beyond. 1A. <https://www.npr.org/2024/10/21/1211596877/if-you-can-keep-it-ai-in-this-election-and-beyond>, (22.11.2024).
- Ovadya, A. (2023). Reimagining Democracy for AI. *Journal of Democracy*, 34(4), 162-170. <https://doi.org/10.1353/jod.2023.a907697>
- Özkoçak, V., ve Kırık, A. M. (2023). Seçim ve Propaganda Süreçlerinde Yapay Zekâ, Büyük Veri ve Algoritmaların Etkisi: 14 Mayıs 2023 Türkiye Genel Seçimleri Örneği. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 12(3), 412-428.
- Öztemel, E. (2020). Yapay Zekâ ve İnsanlığın Geleceği. M. Şeker, Y. Bulduklu, C. Korkut ve M. Doğrul (Ed.), *Bilişim Teknolojileri ve İletişim: Birey ve Toplum Güvenliği* içinde (ss. 95–112). Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi. <https://doi.org/10.53478/TUBA.2020.011>
- Paine, T. (2017). *İnsan Hakları*. M. O. Dostel (Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Risse, M. (2023a). Artificial Intelligence and The Past, Present, and Future of Democracy. S. Voenekey, P. Kellmeyer, O. Mueller ve W. Burgard (Ed.), *The Cambridge Handbook of Responsible Artificial Intelligence: Interdisciplinary Perspectives* içinde (ss. 85–103). Cambridge: Cambridge University Press.
- Risse, M. (2023b). *Political Theory Of The Digital Age: Where Artificial Intelligence Might Take Us*. Cambridge University Press.
- Sabah. (2024). *Yapay Zekâ Haberleri*. <https://www.sabah.com.tr/haberleri/yapay-zeka>, (19.11.2024)
- Sartori G. (2009). *La Democracia En Treinta Lecciones Edición A Cargo De Lorenza Foschini*. de A. Pradera (Traducción). Taurus.
- Sartori, G. (1987). *The Theory Of Democracy Revisited*. Chatham. New Jersey: Chatham House Publishers.
- Schippers, B. (2020). Artificial Intelligence and Democratic Politics. *Political Insight*, 11(1), 32-35. <https://doi.org/10.1177/204190582091174>
- Schmidt, M. G. (2002). *Demokrasi Kuramına Giriş*. M. E. Köktaş (Çev.). Ankara: Vadi.
- Schumpeter, J. (1994). *Capitalism, Socialism And Democracy*. London and New York: Routledge.
- Schumpeter, J. A. (2023). Capitalism, Socialism And Democracy*. London and New York: Routledge
- Sigalas, M. (2021). Artificial Intelligence: Dangers to Privacy and Democracy (Lisans tezi/Bachelor's thesis). University of the Aegean, Department of Information and Communication Systems Engineering. <http://hdl.handle.net/11610/23534>
- Silverman, C. (2016, 17 Kasım). This Analysis Shows How Viral Fake Election News Stories Outperformed Real News On Facebook. *BuzzFeed News*.

- Demirci, M. (2025). Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1550-1574.
- <https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/viral-fake-election-news-outperformed-real-news-on-facebook>, (22.11.2024).
- Smith, B. C. (2019). *The Promise of Artificial Intelligence: Reckoning And Judgment*. Mit Press.
- Sözcü. (2024). *Yapay Zekâ Haberleri*. <https://www.sozcu.com.tr/yapay-zeka-t3052>, (19.11.2024)
- Sucu, İ. (2019). Yapay Zekânın Toplum Üzerindeki Etkisi ve Yapay Zekâ (AI) Filmi Bağlamında Yapay Zekâya Bakış. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(2), 203-215.
- Şahnagil, S. (2023). Yapay zekânın yönlendirici etkisi ışığında dijital siyaset. D. Sulisworo (Ed.), *Proceedings Book: EGE 10th International Conference on Social Sciences* içinde (ss. 3510–3520). İzmir: Academy Global Publishing House.
- Tekin, Ö. F. (2024). Yapay Zekânın Yasası Olabilir Mi? Varsa İnsanlığı Kurtarabilir Mi? *Reflektif Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 115-127. DOI: 10.47613/reflektif.2024.148
- The Economist. (2023a, 31 Ağustos). How Artificial Intelligence Will Affect the Elections of 2024. *The Economist*. <https://www.economist.com/leaders/2023/08/31/how-artificial-intelligence-will-affect-the-elections-of-2024>, (12.12.2025)
- The Economist. (2023b, 31 Ağustos). AI Will Change American Elections—But Not in the Obvious Way. *The Economist*. <https://www.economist.com/united-states/2023/08/31/ai-will-change-american-elections-but-not-in-the-obvious-way>, (12.12.2025)
- The Economist. (2024, 6 Şubat). An AI-Risk Expert Thinks Governments Should Act To Combat Disinformation. *The Economist*. <https://www.economist.com/by-invitation/2024/02/06/an-ai-risk-expert-thinks-governments-should-act-to-combat-disinformation>, (10.12.2025)
- The White House. (2022). Blueprint for an AI Bill of Rights: Making Automated Systems Work for the American People. White House Office of Science and Technology Policy. <https://www.whitehouse.gov/ostp/ai-bill-of-rights/>. (29.08.2023)
- Tiftik, C. (2021). İnsan Kaynakları Yönetiminde Yapay Zekâ Teknolojileri ve Uygulamaları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 374-390.
- Time. (2024, 5 Kasım). *AI's Underwhelming Impact On the 2024 Elections*. *Time*. <https://time.com/7131271/ai-2024-elections/>, (12.12.2025)
- Tutar, H., ve Altınöz, M. (2017). Hesap Verebilirlik Bağlamında İç Denetim ve Sorun Alanları: Eleştirel Bir Analiz. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 225-248.
- Weber, E. P. (1999). The Ouestion of Accountability in Historical Perspective. *Administration & Society*, 31(4), 451-494.
- Westerlund, M. (2019). The Emergence of Deepfake Technology: A Review. *Technology Innovation Management Review*, 9(11). 39-52.
- Wheeler, B. (2024, 29 Mart). Could Artificial Intelligence Benefit Democracy? *BBC News*. <https://www.bbc.com/news/uk-politics-68627916>, (22.11.2024).
- Winner, L. (1980). Do Artifacts Have Politics? Modern Technology: Problem or Opportunity. *MIT Press on behalf of American Academy of Arts & Sciences*, 109(1), 121-136.
- Yang, E., ve Roberts, M. E. (2023). The Authoritarian Data Problem. *Journal of Democracy*, 34(4), 141-150. <https://doi.org/10.1353/jod.2023.a907695>

- Demirci, M. (2025). Yapay Zekânın Demokrasiye Yönelik Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(50), 1550-1574.
- Yayla, A. (2015). *Siyaset Bilimi*. Ankara: Adres Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2022). Finans Alanında Yapay Zekâ Teknolojisinin Kullanımı: Sistemik Literatür İncelemesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 52, 47-66.
- Yıldız, Z. (2013). *Politika Sözlüğü*. İstanbul: Etkileşim.
- Yin, R. K. (2018). *Case Study Research and Applications: Design and Methods* (6th ed.). SAGE Publications.

Extended Abstract

Examining The Impact of Artificial Intelligence on Democracy

Today's democracies seek new standards such as freedom of opinion, the right to vote, minority rights, participation, transparency and accountability. All these standards are being discussed again with artificial intelligence. This study, which aims to find out how democratic principles and institutions can be affected in the axis of artificial intelligence, was conducted with a qualitative research method. In this context, the data of the study were collected through a triple cycle within the framework of literature review, news in local/foreign newspapers and social media. As a result of the study, the positive and negative effects of artificial intelligence on democracy were explained with a theoretical structure. In this context, while the positive effects of artificial intelligence on democracy include increasing visibility and transparency, facilitating governance, etc., its negative effects include deciphering the personal and private sphere and manipulating information. In line with the findings obtained from the study, suggestions were made for shaping democratic systems with today's technology artificial intelligence. Artificial intelligence can contribute to democratic systems in many ways. When we look at the components that are likely to contribute, the positive impact of artificial intelligence technology is expected in the fields of information sharing and acquisition, transparency, accountability, participation, identification of needs and governance. Democracies based on representative systems gain importance with elections based on competition and propaganda process. The importance and accessibility of information becomes important in shaping the individual's preferences. In addition, the visibility of the actions and transactions of policy makers and democratic institutions is critical in the formation of voter opinion. This also enables accountability and public oversight. In addition, artificial intelligence technologies can facilitate participation processes in terms of transportation and time efficiency. Again, by increasing the diversity of participation, applications such as social media can contribute to the determination of public expectations and demands. The ability of democratic institutions to acquire characteristics such as attitudes-behaviors-tendencies of individuals and other actors they are related to can support an indirect governance process. In addition, artificial intelligence can be more effective in providing the necessary security environment for democracy to be sustained in a healthy and safe environment. The ability of these technologies with facial recognition skills to detect and track criminals can provide significant advantages for a healthy democracy. Artificial intelligence is likely to have negative as well as positive effects on the components of democracy. Excessive information is likely to lead to apathy in individuals after a while. It is also possible that information may be distorted or fake information may be spread through applications such as deepfake. This may cause voter behavior to evaluate political actors in line with false information. A healthy democracy requires accurate information flow and data security. In addition, accurate information may not always be sufficient. In fact, measuring individuals' expectations, attitudes and behaviors can support personalized information sharing. In this case, individuals may not be able to learn all positive and negative policies of the same politician at the same time. This situation means deception of voter behavior. On the other hand, deepfakes may have a negative impact on electoral processes, leading to a decrease in electoral security. Artificial intelligence's ability to measure people's behavior and attitudes facilitates the visibility of the private sphere. In addition, face and shape recognition can limit the individual's range of motion. This may make political participation more difficult. Artificial intelligence technologies generally collect common and general opinions. In this case, election processes may turn into unfair competition processes. Again, the fact that artificial intelligence technologies are not under the control of democratic institutions may bring new problems. Artificial intelligence technologies may replace humans in service delivery and policy-making processes in terms of exhibiting human-like behaviors. The accountability of these technologies, which do not have legal personality and capacity to act, is also unknown. In this context, it may make it difficult for the individual to meet the people who are responsible for him/her in public policies. Thus, transparency and accountability may be weakened. Finally, the violation of the privacy of the personal and private sphere, the traceability of individuals, the manipulability of information, the measurability of individuals' attitudes and behaviors may lead to the violation of many fundamental rights and freedoms.